

www.dmmh.no

Fagplan

Bachelor førskolelærerutdanning Natur- og nærmiljø

2010-13

Rev 110612

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR FØRSKOLELÆRERUTDANNING

Innhold

Endret 29. juni 2010. Gjelder praksisuker, og mindre justeringer

Endret 23. juni 2011 Gjelder pensum 2. og 3. år

Endret 18. august 2011. Gjelder studiepoengfordeling for bacheloroppgaven og linjefagene, og justering arbeidskrav 3.studieår (gif)

Endret 11. juni 2012 justering arbeidskrav og pensum 3. studieår

DEL 1: Innledning til fagplan for bachelor-førskolelærerutdanning, natur- og nærmiljølinje, med fordypning i fagområdene fysisk fostring og naturfag med miljølære (FLUNL) kullet 2010-13	4
1. Innledning og begrunnelser.....	4
2. Mål.....	4
3. Innhold	6
4. Organisering og arbeidsmåter	8
5. Vurdering.....	11
6. Litteraturliste.....	13
DEL 2: Fagplan for førskolelærerutdanning, natur- og friluftslinje	15
1.studieår: 60 studiepoeng	15
2. studieår: (60 stp).....	23
3. studieår: (60 stp).....	31
DEL 3: Plan for basisgrupper	36
Arbeid i basisgrupper	36
Mål.....	36
Organisering av basisgrupper	37
Ansvarsfordeling.....	38
DEL 4: Plan for veiledet pedagogisk praksis	40
Prinsipper	40
Overordnede mål for praksis.....	41
Mål for praksisperiodene.....	42
Grunnskolepraksis.....	46
Organisering av praksisopplæringen.....	47

Møter og veiledning	49
Praksiskontrakt.....	50
Praksisrapport	50
Vurdering i praksisperioden	51
DEL 5: Regler for avsluttende vurdering og skikkethetsvurdering	57
1. Regler for avsluttende vurdering	57
2. Skikkethetsvurdering av lærerstudenter ved DMMH	57
3. Skikkethetsvurdering/definisjon	57
4. Vurderingskriterier for lærerutdanningene.....	57
5. Skikkethetsnemnd.....	58
6. Institusjonsansvarlig.....	58
7. Tvilsmelding.....	58
8. Behandling hos institusjonsansvarlig	58
9. Behandling i skikkethetsnemnda	59
10. Behandling i styret/institusjonens klagenemnd.....	59

DEL 1: Innledning til fagplan for bachelor-førskolelærerutdanning, natur- og nærmiljølinje, med fordypning i fagområdene fysisk fostring og naturfag med miljølære (FLUNL) kullet 2010-13

1. Innledning og begrunnelser

Denne fagplanen er utarbeidet i tråd med Lov om Universiteter og Høgskoler av 1. april 2004 og Rammeplan for førskolelærerutdanning av 2003.

Fagplanens del 1 beskriver den temaorganiserte førskolelærerutdanningen og det spesielle ved natur- og friluftslinja, med fordypning i linjefagene fysisk fostring og naturfag med miljølære. Linjefagene er integrert gjennom alle tre studieårene, men kommer sterkest til uttrykk i første og tredje år.

1.1 Førskolelærerutdanningen – en yrkesrettet utdanning

Førskolelærerutdanningen er en yrkesutdanning og omfatter ti fag som til sammen utgjør en helhet. Førskolelærerutdanningen kvalifiserer for pedagogisk arbeid med barn i barnehagen. Med ett års relevant videreutdanning kan førskolelærere, etter dagens ordning, tilsettes for arbeid på første til fjerde klassetrinn i skolen.

1.2 Fem kompetanseområder

RP2003 fastsetter at all lærerutdanning skal bidra til å utvikle studentenes kompetanse innen fem særskilte områder som er sentrale i utøvelsen av lærer-/førskolelæreryrket.

Kompetanseområdene er:

- faglig kompetanse
- didaktisk kompetanse
- sosial kompetanse
- endrings- og utviklingskompetanse
- yrkesetisk kompetanse

Disse kompetanseområdene utgjør ulike aspekter av en mangfoldig yrkeskunnskap som kjennetegner førskolelærerens profesjonskunnskap. De ulike kompetansene vil gjøre seg gjeldende i varierende grad i ulike typer situasjoner i arbeidet i barnehagen. Studiet tar sikte mot å utvikle studentenes kompetanse innen alle disse områdene.

2. Mål

Rammeplan 2003 (RP 2003) beskriver hvilken kunnskap, hvilke ferdigheter og holdninger studiet sikter å utvikle hos den enkelte student. Dette er overordna mål som avspeiles i planene for temaområdene og plan for pedagogisk praksis.

2.1. Førskolelærerens oppgaver

Studiet tar utgangspunkt i de grunnleggende rammene som er nedfelt i Lov om barnehager, i Lov om grunnskolen og Opplæringsloven, og i gjeldende planer for barnehage og grunnskole. Utdanningen må fokusere på de utfordringene førskolelæreren møter i konkretiseringen av disse rammene i sin yrkesutøvelse.

Førskolelærerens hovedoppgaver er pedagogisk arbeid med barn i nært samarbeid med foreldre/foresatte, og ansvar for faglig utvikling på arbeidsplassen. Arbeidet må forankres i et pedagogisk og etisk grunnsyn, som ivaretar barnets evne til erkjennelse, innlevelse, opplevelse og medvirkning. Dette er vesentlig i barnets forhold til andre mennesker og til natur, miljø, kunst og kultur. Vesentlig er også utviklingen av grunnleggende begreper, språk, estetisk sans, kunstneriske uttrykksformer, kropp og bevegelse. For å kunne møte disse utfordringene i yrket er det nødvendig at studentene møter og bearbeider de samme områdene i studietiden.

2.2 Natur- og nærmiljølinje

Fagplanen for temaorganisert førskolelærerutdanning natur og nærmiljølinje har en klar fokusering på hvordan pedagogisk arbeid i barnehage og skole kan innrettes mot en større bruk av uteområdene. Bruk av naturen har vært og er en viktig del av norsk kultur. Folk har brukt naturen i arbeid, fritid og rekreasjon. De fleste barn har hatt naturen som en del av sitt oppvekstmiljø, som arena for barnekulturell utfoldelse, lek og læring. I dag er det ikke like selvsagt for alle barn å bruke naturen som lekeplass. Tilgang til naturen kan være både vanskelig og utrygg. Det eksisterer flere tilrettelagte fritidssysler innendørs enn tidligere, og barn bruker mer tid på organiserte aktiviteter. Barn i tillegg mye tid i barnehage, skole og skolefritidsordning.*

Disse endringene i barns oppvekstvilkår er en utfordring for barnehage og skole. Et sentralt fokus i natur- og friluftslinja er derfor at barnehage og skole skal gi barn rike naturopplevelser, og utvikle gode holdninger hos barn med tanke på natur- og miljøvern. Aktiviteter i naturen fremmer barnets motoriske utvikling, og det styrker også barnets sosiale og estetiske kompetanse, samt selvutvikling generelt. Det er derfor viktig å skape gode holdninger og kompetanse hos studentene når det gjelder disse områdene.*

Studieprogrammets profil ivaretas ved at naturfag med miljølære og fysisk fostring utgjør en hoveddel av studiet. Til sammen utgjør dette et omfang på 80 studiepoeng. De enkelte fagene har følgende omfang: 25 studiepoeng naturfag med miljølære, 25 studiepoeng fysisk fostring, og 30 studiepoeng i fordypningsenheten "Utefag". Jf. "Rammeplan for fordypningseining i Utefag i førskolelærerutdanninga (30 studiepoeng)", fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 30. april 1999. (Se ellers punkt 4.4, Studiemodell og organisering.)

Fagene naturfag med miljølære og fysisk fostring har tradisjonelt vært de fagene i førskolelærerutdanningen som er blitt mest knyttet til bruk av uteområdet. Disse fagene utgjør basisfagene, sammen med faget pedagogikk. I studentenes pedagogiske praksis skal bruk av barnehagens/småskolens uteområder vektlegges. Det skal legges vekt på at

studentene opplever samsvar mellom studiets mål og lærings- og arbeidsmåter. Det vil si at det studentene på den ene siden skal erfare at det er positivt og meningsfullt med læring gjennom egen aktivitet utendørs, og at de på den andre siden skal møte barn og oppleve at de som voksne kan ha en positiv betydning for barns opplevelser i barnehagen og dens nærmiljø.

2.3 Teori og praksis i førskolelærerutdanningen

Utdanningen bygger på at teori og praksis er to likeverdige kunnskapskilder som må sees i sammenheng. Utdanningen skal danne grunnlag for et reflektert møte mellom teoretisk fagkunnskap og praktisk yrkeskunnskap slik at disse to kan framstå som en meningsfylt enhet. Alle fagene og praksis i utdanningen skal forberede studenten for førskolelærerens oppgaver.

2.4 Pedagogisk praksis i førskolelærerutdanningen

Førskolelæreryrket er et praktisk yrke, og praksis har derfor en sentral plass i studiet. Gjennom praksisperiodene skal studentene utvikle sin faglige dyktighet. De skal bli fortrolige med yrkesutøvelsen og få erfaring med de arbeidsområdene en førskolelærer har i barnehagen. Førskolelærerutdanningen er allsidig med stigende krav til selvstendighet og ansvar. I løpet av utdanningen skal studentene lære å planlegge, gjennomføre og vurdere pedagogisk arbeid. Praksisperiodene skal dessuten legge grunnlaget for kritisk refleksjon over yrkesutøvelsen.

Det legges til rette for et godt samarbeid mellom praksisbarnehagene, studentene og lærerne. Alle studenter skal gjennom sin basisgruppe ha tilknytning til minst en praksisbarnehage hvert studieår. Denne barnehagen skal fungere som referansebarnehage som studentene kan benytte utenom periodene med veiledet praksis.

2.5 Ansvar for egen læring

Studiet innebærer forskjellige læringsformer. I tillegg til forelesninger og annen lærerstyrt aktivitet må studentene ta ansvar for å tilegne seg innholdet i fagplanen både gjennom egenstudier, arbeid i basisgrupper, samt gjennom arbeidskrav og mapper som arbeids-, lærings- og vurderingsform. (Se pkt. 4.1)

3. Innhold

3.1 Studiets verdier og kunnskapsinnhold

Førskolelærerutdanningen ved DMMH er forankret i kristne og humanistiske verdier og tradisjoner som står sentralt i vårt samfunn og vår kultur, og som også er nedfelt som verdigrunnlag for barnehagen og skolen. Høgskolen vil legge særlig vekt på verdier som menneskeverd og nestekjærlighet, likeverd, solidaritet og internasjonal forståelse, og forvaltning av naturen og menneskets skaperevne.

Førskolelærerutdanningens kjennetegn og styrke er fagbredden slik den kommer til uttrykk gjennom de ti fagene drama, forming, musikk, norsk, KRL (kristendom, religion og livssyn), samfunnsfag, fysisk fostring, naturfag, matematikk og pedagogikk, alle med fokus på barn.

Fagene ivaretar fagspesifikke og tverrfaglige emner i tråd med Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2006), Rammeplan for førskolelærerutdanningen (2003) og de ovennevnte verdier.

I tillegg skal førskolelærerutdanning med vekt på natur- og friluftsliv

- utvikle holdninger til, og ferdigheter i utøvende praktisk virksomhet som omfatter kunnskap om bruk av natur og uterommet
- bygge opp kompetanse til å lede og utvikle et personalteam og barn til å bli glade i å bruke naturen

3.2 Veiledning

Veiledning i førskolelærerutdanningen har til oppgave å yte hjelp til studentens personlige og faglige kompetanseutvikling. Dette er en oppgave som vedrører faglærere, praksisveiledere og praksislærere i praksisbarnehagene.

Veiledning i studier av fag og fagområder og veiledning som retter seg mot yrkesrollen må ses i sammenheng, gjennom sammenkopling av faglig, pedagogisk og praktisk innsikt. Veiledning tar dels utgangspunkt i studentenes arbeid med og i pedagogisk praksis, dels i arbeid med oppgaver og aktiviteter i fag og fagområder ellers.

Veiledning i pedagogisk praksis

Veiledning i pedagogisk praksis er et felles ansvar for alle lærergrupper i utdanningen. Praksisveileder har likevel et koordinerende ansvar for studentenes praksis, og praksislærer har et særlig ansvar for den praktiske siden av praksisopplæringen i barnehagen. Ved utenlandsstudier følger studentene vertsinstitusjonens retningslinjer.

Veiledning i temaområdene

Veiledning skjer dels individuelt, dels i forhold til arbeid og aktiviteter i grupper. Hver basisgruppe skal ha en kontaktlærer som gruppen har særlig kontakt med og som veileder gruppen i deres generelle læringsprosesser (se del 3 om basisgrupper og klasseteam).

I tillegg vil klassens faglærere veilede studenter i oppgaver knyttet til problemstillinger i fagspesifikke og tverrfaglige tema, knyttet til mappebidrag eller andre arbeider. Alle lærere har ansvar for å undervise, veilede, vurdere og legge til rette for et godt læringsmiljø.

4. Organisering og arbeidsmåter

4.1 Temaorganisert førskolelærerutdanning

Studiet er organisert slik at hvert studieår er delt opp i to-tre deler, hvert bygd opp rundt et overordnet, tverrfaglig tema. Disse overordnede temaene er inndelt i mer avgrensede deltema, der ulike fag vil stå mer eller mindre sentralt i samarbeid om innhold. Mål og innhold i temaene skal ivareta de overordnede målene og hovedemnene for hvert fag, slik disse er formulert i RP 2003 og i tråd med linjens egenart.

4.2 Generelt om arbeidsmåter i studiet

Det er viktig at studentene møter og gjør erfaringer med mange ulike arbeidsformer. Dels følger valg av arbeidsformer av de ulike fagenes særegne tradisjoner og innhold (f.eks. estetiske fags vektlegging av estetisk/kunstnerisk utfoldelse og opplevelse og naturfags og fysisk fostrings vektlegging av praktisk utfoldelse ute i naturen). Dels handler det om at gjennom å erfare et mangfold av arbeidsformer vil studentene utvikle både praktisk og teoretisk basert kompetanse i samsvar med førskolelæreryrkets mangfoldige krav.

I barnehagen er muntlig bruk av ord vesentlig for kontakt med barn og voksne. Evnen til å uttrykke seg muntlig må trenes opp gjennom utdanningen. Samtale om og presentasjon av egne oppfatninger og kunnskaper overfor andre vil derfor stå sentralt. Gjennom forelesninger og annen lærerstyrt aktivitet, gjennom selvstendig lesing av litteratur og skriving av fagtekster, og ikke minst gjennom samarbeid med andre studenter, vil studentene tilegne seg en bred og variert kunnskap og kompetanse.

Sentrale arbeidsformer i studiet er

- forelesninger
- diskusjon og samtale, muntlig presentasjon av oppgaver
- lesing av fagpensum
- arbeid i basisgrupper med og uten veileder
- skriving av fagtekster og arbeid med mappebidrag av ulike slag
- prosjektarbeid
- overnattingsturer og ekskursjoner
- veiledning
- praktisk arbeid og gjennomføring av aktiviteter med barn
- arbeid i naturen
- formidling
- observasjon
- Internett som kunnskapskilde og kommunikasjonsmiddel
- praktisk arbeid i barnehage og andre pedagogiske institusjoner

Det gis ikke undervisning i alle områder innen fagene, så studenten må ta eget ansvar for å studere deler av pensum som det ikke undervises i. Se for øvrig arbeid i basisgrupper, del 3, punkt 2.

4.3 Studiedeltakelse

All undervisning i førskolelærerutdanningen er obligatorisk. For å få godkjent de ulike delene av førskolelærerutdanningen, og få gå opp til aktuelle eksamener, må studenten ha oppfylt alle obligatoriske arbeidskrav. For nærmere oversikt over krav til deltakelse og utføring av obligatoriske oppgaver, vises det til fagplanens Del 2, punkt 5: Vurdering, samt til presiseringskriv i de enkelte fag.

Studenter som ikke har fått godkjent alle obligatoriske arbeidskrav, vil ikke få vurdert eksamensmapper eller kunne gå opp til prøver under eksamensvilkår. Se ellers Forskrift om studentopptak, eksamen m.v., og Reglement og retningslinjer for mapper, og Regler for vurdering og behandling av arbeidskrav.

Tilstedeværelse i pedagogisk praksis

Se Del 4, punkt 3.2

4.4 Studiemodell og organisering

Førskolelærerutdanningen, beskrevet i RP 03, består av tre komponenter: Pedagogikk, fagligpedagogiske studier og linjefag. Til sammen utgjør dette 180 studiepoeng over tre år.

Studiet er bygget opp rundt følgende tema. Disse er:

1. Barndom
2. Barns utvikling
3. Natur og nærmiljø som lærings- og opplevelsesarena
4. Kultur og danning
5. Kommunikasjon, organisasjon og ledelse
6. Lokal kultur, nærmiljø og identitet
7. Forskningsmetodikk og yrkesetikk (med bacheloroppgave).

Fagene er fordelt over de tre studieårene og på de ulike tema slik nedenstående studiemodell viser.

Tema	1	2	3	4	5	6	7	Bach- oppg	
Studieår	1			2			3		Sum
Drama og musikk	2	2	4						8
Forming	2	2	2						6
Matem.				7	3				10
Natmil	4	4	6						14
Fysfos	4	5	5						14
Naturfag med miljølære og fysisk fostring (linjefag)				8	9	10	10		37
Samfag				2	4				6
Norsk				8	7				15
RLE						8	2		10
Ped	6	8	4	5	7	6	9		45
Bacheloroppgave								15	15
Sum	18	21	21	30	30	24	36		180

En nærmere beskrivelse av innholdet i de ulike temaene finnes i del 2.

Undervisningen i pedagogikk er gjennomløpende alle tre år. To lærere deler til vanlig på undervisningen i faget. Den ene læreren i faget pedagogikk er også praksisveileder og veileder i forbindelse med praksis i tillegg til undervisningsoppgaver.

Faget pedagogikk har en spesiell stilling i utdanningen, og sammenbinder de ulike delene av førskolelærerutdanningen.

De faglig-pedagogiske studiene bidrar ut fra det enkelte fagets egenart både til studentenes egenutvikling, faglige identitet og pedagogiske kvalifisering.

4.5 Organisering av praksisopplæringen

Veiledet pedagogisk praksis har et omfang på 20 uker, fordelt på alle 3 studieår. Inntil to av disse ukene kan legges til grunnskolens 1. klasse. I tillegg til den veiledede praksis som

høgskolen organiserer, oppfordres studentene til å bruke referansebarnehagen(e) til basisgruppen (se del 3) flittig gjennom hele studiet.

Praksisperiodene er fordelt slik utover i studiet (med forbehold om endringer):

1. studieår: 60 studiepoeng		
Tema 1	Barndom	2 uker veiledet pedagogisk praksis
Tema 2	Barns utvikling	3 uker veiledet pedagogisk praksis
Tema 3	Naturen som lærings- og opplevelsesarena	
2. studieår: 60 studiepoeng		
Tema 4	Kultur og danning	2 uker grunnskolepraksis
Tema 5	Kommunikasjon, organisasjon og ledelse	7 uker veiledet pedagogisk praksis
3. studieår: 60 studiepoeng		
Tema 6	Lokalkultur, nærmiljø og identitet	6 uker veiledet pedagogisk praksis
Tema 7	Forskningsmetodikk og yrkesetikk (med bacheloroppgave)	
Totalt		20 uker veiledet pedagogisk praksis

I 2. studieår er det muligheter for å gjennomføre studieopphold i utlandet.

5. Vurdering

Vurdering er en viktig del av læringsprosessen og skal bidra til at studentene utvikler forståelse for formålet med studiet og får innsikt i egne forutsetninger for førskolelæreryrket. Gjennom vurderingen skal studentene få veiledning om bl.a. arbeidsgang, arbeidsresultat og samarbeid. Veiledningen skal motivere til å ta fatt på nye arbeidsoppgaver.

Vurderingen skal gis dels underveis, dels ved slutten. Vurderingen skal være variert og avspeile innhold og arbeidsformer i hvert enkelt temaområde.

Vurderingen omfatter:

- studentenes vurdering av eget arbeid (spesielt i forhold til praksis, prosjektarbeid, gruppearbeid, aktivitet i timene, deltakelse for å fremme konstruktivt studiemiljø)
- student- og lærervurdering av innhold, opplegg og arbeidsform
- lærervurdering av studentenes arbeider under studiet og ved slutten av studiet

Vurderingene som studentene gjør av høgskolens virksomhet inngår i høgskolens system for utvikling av studiekvalitet. Denne type vurderinger gjøres i hovedsak i desember og via et Internett-basert spørreskjema. Det er obligatorisk for studentene å gjennomføre denne vurderingen, og det settes av tid på undervisningsplanen til det. Disse systematiske vurderingsordningene er studentenes viktigste kanal til å påvirke egen og etterfølgende studenters arbeidshverdag ved DMMH.

5.1 Obligatoriske arbeidskrav

Gjennom hele studiet er det lagt inn obligatoriske arbeidsoppgaver som studenten må ha oppfylt for å få godkjent de ulike delene av førskolelærerutdanningen, og for å få gå opp til aktuelle eksamener. Se ellers Forskrift om studentopptak, eksamen m.v. og Reglement og retningslinjer for mapper, samt Regler for vurdering og behandling av arbeidskrav.

Praksisperiodene er obligatoriske og har egne regler for bestått praksis. Se Plan for pedagogisk praksis (del 4).

5.2 Avsluttende vurdering

I den temaorganiserte førskolelærerutdanningen vil vurderingsformene variere. Ulike formelle og uformelle vurderinger vil gjøre seg gjeldende. Som nevnt foran er mapper en sentral både arbeids- og vurderingsform i studiet. Mapper som arbeidsform innebærer at oppgaver og arbeider av ulike slag blir kommentert og gitt veiledning på av medstudenter og lærer.

For oversikt over konkrete mappebidrag og avsluttende vurdering, se pkt. 4 om vurdering under hvert tema i del to i av fagplanen.

Hvert temaområde avsluttes med en eksamensmappe. Eksamensmappen er en samlemappe av mappebidragene fra de temaene som utgjør temaområdet. Denne eksamensmappen er grunnlag for en helhetlig sluttvurdering i det aktuelle temaområdet.

5.3 Skikkethetsvurdering

Som en del av vurderingen av den enkelte student inngår også vurdering av studentens skikkethet for yrket som førskolelærer. En slik vurdering reguleres av Universitets- og høyskoleloven § 4-10, og Kunnskapsdepartementets forskrift av 30.6.2006: Forskrift om skikkethetsvurdering i lærerutdanningene (<http://www.lovdatab.no/for/sf/kd/kd-20060630-0859.html>). Se Fagplanen Del 5: Regler for avsluttende vurdering og skikkethetsvurdering

6. Litteraturliste

Hvert temaområde vil ha en egen pensumliste som viser kjernepensum i de fagene som er inne i det aktuelle temaområdet, og som er knyttet til undervisningen som blir gitt, og de mappebidragene som skal leveres. I tillegg kan hver enkelt faglærer anbefale utfyllende pensum knyttet til enkelte tema og prosjekt hvis dette er hensiktsmessig.

Felles litteratur, gjelder for alle studieår

Lov om barnehager (barnehageloven). Lov av 17. juni 2005, nr. 64. (2005). Oslo: Kunnskapsdepartementet. Lastes ned fra Kunnskapsdepartementet: Lastes ned fra: <http://www.lovdatab.no/cgi-wift/wiftldrens?usr/www/lovdata/all/hl-20050617-064.html>

FNs konvensjon om barnets rettigheter. (2003). Oslo: Barne- og familiedepartementet. (Vedtatt av De forente nasjoner 20. november 1989. Ratifisert av Norge 8. januar 1991. Revidert oversettelse mars 2003 med tilleggsprotokoller) Lastes ned fra http://www.regjeringen.no/upload/kilde/bfd/red/2000/0047/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf

Kunnskapsdepartementet. (2006). Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Bae, B. m.fl. (2006). Temahefte om barns medvirkning. Oslo: Kunnskapsdepartementet

Bjørn, I. & Juuso, R. (2006). Temahefte om samisk kultur i barnehagen. Oslo: Kunnskapsdepartementet

Bølgan, N. (2006). Temahefte om "IKT i barnehagen". Oslo: Kunnskapsdepartementet

Friis, P. (2006). Temahefte om menn i barnehagen, om å rekruttere og beholde menn i barnehagen. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Gjervan, M. (Red.). (2006). Temahefte om språklig og kulturelt mangfold. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Lundergård, I., Wickman, P-O. & Wohlin, A. (2004). *Utomhusdidaktik*. Lund: Studentlitteratur. 209 s.

Lysklett, O. (Red.). (2006). Temahefte om natur og miljø. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Mørland, B. (Red.). (2008). Temahefte om barn med nedsatt funksjonsevne i barnehagen. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Reikerås, E. (2007). Temahefte om antall, rom og form. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Rossholt, N. (2006). Temahefte om likestilling i det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Sandvik, N. (2006). Temahefte om de minste barna i barnehagen. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Sosial- og helsedirektoratet (2007): Retningslinjer for mat og måltider i barnehagen

DEL 2: Fagplan for førskolelærerutdanning, natur- og friluftslinje

1.studieår: 60 studiepoeng

Førskolelærerutdanningen innebærer en dannelses- og utviklingsprosess, der det overordnede målet er at studenten skal utvikle en allsidig kompetanse til arbeidet som førskolelærer. Fra studiestart skal studenten erfare at denne yrkeskompetansen blir utviklet gjennom et samspill mellom egne forutsetninger, kunnskaper og holdninger og utdanningens innhold og krav. Dette både m.h.t. ulike fags innholds- og arbeidsformer og ikke minst gjennom erfaringer i praksisfeltet og møtet med barn. For å utvikle enn slik kompetanse, er det viktig at studentene enkeltvis og i fellesskap utfordres til refleksjon over sine erfaringer og deres relevans for førskolelæreryrket. Første studieår omfatter temaene barndom, barns utvikling og natur og nærmiljø som lek, opplevelses- og læringsarena.

Tema 1: Barndom – 18 stp

Pedagogikk 6 stp, fysisk fostring 4 stp, forming 2 stp, musikk 2 stp og naturfag med miljølære 4 stp.

Innledning

I Tema 1 legges det vekt på at studentene skal anvende erfaringer fra egen barndom. Vårt forhold til barn og barndom er i stadig endring. Fokus på barndomsforståelse vil hjelpe studentene til å reflektere over barndom før og nå. Videre vil sosialt samspill mellom barn, barns lek og kultur være sentrale tema. I sammenheng med dette vil den voksnes rolle i samspill med barn og ulike aspekter ved barns lekemiljø belyses gjennom både teori og praksis. Det vil legges opp til en begynnende refleksjon over grunnlaget for pedagogisk arbeid, samt betydningen av gode relasjoner.

Mål

Studentene skal

- ta i bruk erfaringer fra sin egen barndom, og reflektere over barndom før og nå med utgangspunkt i teori om barndomsforståelser
- lære gjennom erfaringer og opplevelser med aktiviteter i naturen, og dele erfaringer med medstudenter
- utvikle forståelse for betydningen av gode samarbeidsrelasjoner
- gjøre erfaringer i samspill med barn, og reflektere over disse erfaringene i forhold til teori
- tilegne seg kunnskap om barns kultur og lek, og ulike lekemiljø for barn ute og inne
- få kjennskap til giftige dyr og planter, samt innføring i førstehjelp
- tilegne seg pedagogisk teori og utvikle bevissthet om sitt pedagogiske grunnsyn

- utvikle evne til å bruke estetiske fag og skapende aktiviteter med naturmaterialer
- få innføring i friluftsliv i nærmiljøet
- lære om hvordan naturen forbereder seg til vinteren

Organisering og arbeidsmåter

Se generell del, pkt. 4.

Vurdering

Arbeidskrav tema 1:

- Musikkens elementer: Presentasjon av arbeid med estetiske virkemidler (musikk og drama)
- Barns formingsuttrykk (forming)
- Førstehjelpskurs (fysisk fostring)
- Kart og kartbruk (fysisk fostring, nat.mil)
- Kartlegging av en barnehages utemiljø (nat.mil, fysisk fostring, pedagogikk)

Mappebidrag i tema 1:

Oppvekstmiljøets betydning for barns utvikling (Pedagogikk)

Tema 2: Barns utvikling – 21 stp.

Pedagogikk 8 stp, drama 2 stp, fysisk fostring 5 stp og naturfag med miljølære 4 stp, forming 2 stp.

Innledning

I løpet av de første leveårene gjennomgår barn en rivende utvikling. I tema 2 legges det derfor vekt på at studentene skal tilegne seg kunnskap om barns utvikling innenfor ulike områder. Barns utvikling skjer i samspill mellom barnets ressurser og utfordringer i miljøet. I relasjon til dette er det vesentlig å få kunnskap om oppvekstmiljøets betydning for barns utvikling og helse.

I tema 2 inngår en praksisperiode der studentene vil gjøre sine første erfaringer med systematisk observasjon og didaktisk planlegging av aktiviteter for, og sammen med barn. En særlig utfordring for barnehagene i dag er å legge til rette for barns medvirkning. Å tilegne seg forståelse for dette begrepets innhold er en viktig forberedelse til praksis.

Mål

Studentene skal

- kunne gjøre rede for ulike perspektiv på og teorier om barns utvikling i ulike fagtradisjoner
- tilegne seg kunnskap om oppvekstmiljøets betydning for barns utvikling
- gjøre erfaringer med ulike observasjonsmetoder og didaktisk arbeid
- tilegne seg praktisk og teoretisk kunnskap om hvordan barnehagen kan arbeide for å fremme barns fysiske og psykiske helse
- kunne gjøre rede for hva som ligger i begrepet "barns medvirkning" i et didaktisk og et etisk perspektiv
- få praktisk erfaring med fortelling til en barnegruppe
- lære om kosthold og forebyggende helsearbeid
- lære om kroppens bygning og funksjoner
- lære om lys og lyd som fysiske fenomen

Organisering og arbeidsmåter

Se generell del, pkt. 4.

Vurdering

Arbeidskrav tema 2:

- Kroppen: Praktisk undersøkelse av helserelevanter tema i barnehager, framlegg i samlet klasse (gruppeoppgave) (fysisk fostring og naturfag med miljølære)
- Studentrolle og samarbeid (gruppeoppgave) (pedagogikk)
- Se en profesjonell barneteaterforestilling/konsert sammen med basisgruppa (drama og musikk)
- Godkjent individuell praktisk oppgave med tema "Fortelling og barn" (drama og musikk)

Mappebidrag i tema 2:

- Barns lek (pedagogikk)
- Praktisk arbeid, og en skriftlig dokumentasjon knyttet til den kreative prosessen i forbindelse med egenproduserte produkter (forming)

Tema 3: Natur og nærmiljø som lærings- og opplevelsesarena – 21 stp

Pedagogikk 4 stp, fysisk fostring 5 stp, naturfag med miljølære 6 stp, drama og musikk 4 stp og forming 2 stp.

Innledning

Førskolelærerutdanningen, natur- og friluftslinje, skal tidlig gi studentene teoretisk kunnskap om og praktiske erfaringer med å bruke natur og uteområder som leke-, opplevelses- og læringsarenaer for barn. I tema 3 legges det vekt på at studentene skal tilegne seg praktiske kunnskaper om friluftsliv vinters tid, samt hvordan man kan legge til rette for aktiviteter om vinteren i barnehagen. Studentene skal se dette i sammenheng med hvordan nærmiljøet kan benyttes som arena for planlegging og gjennomføring av uteaktiviteter for og sammen med barn. Videre skal studentene få erfaringer med å utvikle positive holdninger til uteaktivitet med barn til alle årstider og i all slags vær. Det er viktig at studentene gjør erfaringer med å forholde seg undrende og utforskende, kreative og lekende i forhold til naturopplevelser sammen med barn. Her vil de estetiske fagenes tilnærming og arbeidsmåter være sentrale for hvordan inntrykk og erfaringer i natur- og uteområder kan bearbeides.

Mål

Studentene skal

- utvikle kunnskap og ferdigheter om uteaktiviteter om vinteren for barn
- bli kjent med tverrfaglig bruk av uterommet til skapende aktivitet
- kunne legge til rette for estetiske aktiviteter for barn i uterommet
- lære om hva som særpreger naturen om vinteren og våren
- utvikle bevissthet om den voksnes betydning som rollemodell for barn i aktivitet utendørs
- bli kjent med ulike typer spor og sportegn
- lære om betydningen av natur i tettbygde strøk

Organisering og arbeidsmåter

Se generell del, pkt. 4.

Vurdering

Arbeidskrav i tema 3:

- Byen i endring (naturfag med miljølære)
- Praktisk arbeid i forming (forming)
- Oppgave i forbindelse med vintertur (pedagogikk, naturfag med miljølære, fysisk fostring)
- Deltagelse på forberedelser til Barnas teaterfestival (drama og musikk, forming)

Mappebidrag i tema 3

- Individuelt refleksjonsskriv knyttet til barnas teaterfestival (drama og musikk)

AVSLUTTENDE VURDERING 1. studieår 60 studiepoeng

Pedagogikk

Eksamensmappe med to mappebidrag:

- Oppvekstmiljøets betydning for barns utvikling
- Barns lek

Helhetlig vurdering.

Karakteren teller 20 % av samlet karakter i faget pedagogikk.

Fysisk fostring

Muntlig eksamen knyttet til tema 1, 2 og 3 (karakteren inngår på vitnemålet)

Samlet karakter beregnes av det studieadministrative systemet, og inngår på vitnemålet.

Naturfag med miljølære

6 timers skriftlig eksamen knyttet til tema 1,2 og 3 (karakteren inngår på vitnemålet)

Drama og Musikk

Eksamen i faget Musikk - Drama består av to deler:

1. Praktisk gruppeeksamen: Musikk- og teaterforestilling i uterommet, presentert for barn under Barneteaterfestivalen. Vektes om lag 60 %
2. Individuelt refleksjonsskriv knyttet til arbeidet med forestillingene. Vektes om lag 40%.

En sammenslått karakter fastsettes av sensor, på grunnlag av helhetlig vurdering (se presiseringsinstruks)

Forming

Praktisk arbeid, og en skriftlig dokumentasjon knyttet til den kreative prosessen i arbeidet med produktet.

Karakteren fastsettes på bakgrunn av en helhetlig vurdering.

Litteratur

Pedagogikk

Askland, L. (2006). *Kontakt med barn. Innføring i førskolelærerens arbeid på grunnlag av observasjon*. Oslo: Gyldendal Akademisk Forlag.

Bae, B. (1996). *Det interessante i det alminnelige: En artikkelsamling*. Oslo: Pedagogisk forum. (224 s).

Buaas, E.H. (2009). *Med himmelen som tak: Uterommet som arena for skapende aktiviteter i barnehage og skole*. Ny revidert utgave. Oslo: Universitetsforlaget. (158 s).

Dysthe, O., Hertzberg, F. & Hoel, T.H. (2000). *Skrive for å lære. Skrivning i høyere utdanning*. Oslo: Abstrakt forlag. (136 s).

Fennefoss, A.T. & Jansen, K.E. (2004). *Praksisfortellinger – på vei til innsikt og forståelse*. Bergen: Fagbokforlaget. (98 s).

Gunnestad, A. (2003). *Didaktikk for førskolelærere. En innføring*. (3. utg.). Oslo: Tano Aschehoug. (136 s).

Haugen, S., Løkken, G. & Røthle, M. (Red.). (2005). *Småbarnspedagogikk – fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. Oslo: Cappelen akademisk forlag. (Kap.1, 2, 3,4, 7, 10, og 13, 107 s).

Hendry, I. & Kloep, M. (2003). *Utviklingspsykologi i praksis*. Oslo: Abstrakt Forlag as. (Kap. 1-4 og 6 og 8, 151 s).

Lillemyr, O. F. (2001). *Lek på alvor. Førskolebarn og lek – en spennende utfordring*. (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. (195 s).

Løkken, G. & Søbstad, F. (1999). *Observasjon og intervju i barnehagen*. (2.utg.). Oslo: Tano Aschehoug. (120 s).

Røkenes, O.H. & Hanssen, P-H. (2002). *Bære eller breste. Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker*. Bergen: Fagbokforlaget. (240 s).

Ytterhus, B. (2002). *Sosialt samvær mellom barn – inklusjon og eksklusjon i barnehagen*. Oslo: Abstrakt forlag. (Kap. 2, 3, 4, 5 og 6,, 70 s).

Kompendium om Lek og barndom, TAPIR:

- Dahlberg, G., Moss, P. & Pence, A. (2002). Den tidlige barndommen som konstruksjon: Hva tror vi om den? I G. Dahlberg et al (Red.), *Fra kvalitet til meningsskapning – morgendagens barnehage*. Oslo: Kommuneforlaget. (s. 73-99, 26 s).
- Johansson, B. (1996). Barnet i postmoderniteten. I H. Brembeck & B. Johansson (Red.), *Postmodern barndom. Skrifter från etnologiska föreningen*. Göteborg: Föreningen. (s. 287-298. 11 s).

- Kampmann, J. (2000). Den moderne barndom og legens kulturelle betydning. *Plads til leg. Tidsskrift for Børne- og Ungdomskultur, nr. 1*. Odense: Odense Universitetsforlag. (s.103-122, 19 s).
- Mouritzen, F. (1996): Prosjekt avvikling. Børns legekultur og utviklingskonstruksjonen. I F. Mouritsen (Red.), *Legekultur, essays om børnekultur, leg og fortælling*. Odense: Odense Universitetsforlag. (s. 49-59, 10 s).
- Olofsson, B. K. (1993). Hva er lek? I B.K. Olofsson (Red.), *Lekens verden*. Oslo: Pedagogisk Forum. (s. 11-29. 18 s).
- Rasmussen, T. H. (1996). Lek og kropp. I T.H. Rasmussen (Red.), *Orden og kaos, elementære grunnkrefter i lek*. (Norsk utg.). Stokke: Forsythia. (s. 79-90 i dansk utgave. 11 s)
- Rasmussen, T. H. (2001) Legetøjets fænomenologi og Legetøj mellom det moderne og Postmoderne. T.H. Rasmussen (Red.), *Legetøjets virtuelle verden*. København: Semi-forlaget. (s. 9-50. 41 s).
- Åm, E. (1989). "Lekens skjulte struktur". I: Åm, E.: *På jakt etter barneperspektivet*. Oslo: Universitetsforlaget. (s. 35-62. 27 s).

Fysisk fostring

Bagøien, T.E. (Red.). (1999). *Barn i friluft. Om verdifullt friluftsliv*. Oslo: Sebu forlag.(236 s).

Sandseter, E.B.H., Hagen, T. L. og Moser, T. (Red.) (2010). *Kroppslighet i barnehagen*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Forming

Andresen, A. S og Thunæs, K. (1996). *Mitt skip er lastet med... Barn arbeider med Tauverk*. Norges husflidslag (31 s.)

Andresen, A. S og Thunæs, K.(1994) *Jeg gikk en tur på stien*. Norges husflidslag (31 s.)

Breiset, R. og Gunnerød, A. G, (2005) *Sløyd –med emner rett fra skogen*. Norges husflidslag (58 s.)

Carlsen, K., Samuelsen, A. (1992). *Inntrykk og uttrykk. Estetiske fagområder i barnehagen*. Oslo: Ad Notam Gyldendal. (143 s).

Haabesland, A. & Vavik, R. (2000). *Kunst og håndverk - hva og hvorfor*. Bergen: Fagbokforlaget. (ss:128-201).

Klausen, S. & Grangaard H. (2000). *Vis hvad vi gør! En bok om dokumentation og rummets betydning i det pædagogiske arbejde*. København: Forlaget Børn & Unge. (96 s).

Utbildningsradion. (1994). *Ett barn har hundre språk*. Video. Stockholm: Utbildningsradion.

Drama og Musikk

Ramfjord, L. (1996). *Gi lyd*. Oslo: Tano AS. (90 s).

Stehouwer, G. & Nilsen, H. (1994). *Musikk mellom liten og stor*. Oslo: Norsk Musikkforlag. (80 s).

Sæther, M. & Aalberg, E.A. (2006). *Barnet og musikken*. Oslo: Universitetsforlaget.

Lindqvist, G. (1997). *Lekens Muligheter*. Oslo: ad Notam Gyldendal.

Naturfag med miljølære

Johansson, S. (1998). *Rundt i naturen sammen med barna 1*. Oslo: Gyldendal. (240 s).

Johansson, S. (1996). *Rundt i naturen sammen med barna 2*. Oslo: Gyldendal. (170 s).

Kompendium i naturfag (2004). Naturfag. Trondheim: Kompendieforlaget. (205 s).

Wedøe, L. (2005). *Fysikkaktiviteter i barnehage og småskole*. (3. utg.). Oslo: Cappelen akademisk forlag. 183 s.

2. studieår: (60 stp)

Sentrale tema i 2. studieår er kulturforståelse og kunnskap om hvordan en tilrettelegger for at alle barn uansett bakgrunn og egenart inkluderes i barnehagen. Studenten skal tilegne seg kunnskap om pedagogisk arbeid i barnehage og skole. I sammenheng med dette er kunnskap om ulike tradisjoner i barnehage og skole og barns tilegnelse av lesing, skriving og matematikk viktige emner. Videre vil kunnskap og ferdigheter som skal forberede studenten på å kunne lede samt samarbeide med ulike grupper og institusjoner ha en framtrødende plass.

Tema 4: Kultur og danning – 30 stp

Pedagogikk 5 stp., fysisk fostring 4 stp., naturfag med miljølære 4 stp., norsk 8 stp., matematikk 7 stp., og samfunnsfag 2 stp.

Innledning

Pedagogisk virksomhet som forener natur, nærmiljø og kultur vektlegges stadig mer i både barnehage og skole. En økt tilrettelegging for aktiviteter i lokalmiljøet kan bidra til større mangfold og variasjon i barns opplevelser, erfaringer, lek og læring. Natur og kultur i lokalmiljøet kan på en særlig måte gjennom konkrete erfaringer bidra til barns danning og identitetsbygging, uansett barnets egenart, bakgrunn, evner og behov. Allsidige erfaringer vil gi meningsfull læring, samt inspirasjon til skriftspråklig og matematisk utfoldelse hos barn. Gjennom kjennskap til egen kultur kan en også forstå andre kulturer og tradisjoner. Studentene vil, som del av undervisningen i dette temaet, ha en to ukers praksis i grunnskolen. De vil også få innblikk i skolefritidsordningen.

Mål

Studentene skal

- tilegne seg kunnskap om pedagogisk arbeid med barn knyttet til kultur og nærmiljø
- utvikle forståelse for betydningen av at alle barn opplever å bli inkludert i barnefellesskapet i barnehagen
- tilegne seg kunnskap om barn med behov for spesiell hjelp og støtte
- tilegne seg kunnskap om barns muntlige språkutvikling, og tospråklig utvikling hos barn
- tilegne seg kunnskap om pedagogiske tradisjoner i barnehage og skole
- utvikle forståelse for betydningen av en "myk" overgang fra barnehage til skole
- tilegne seg kunnskap om hvordan barn tilegner seg kompetanse i lesing, skriving og matematikk
- få innsikt i bokstaver og tall som innhold i barns lek og hverdagsaktiviteter i barnehagen

- utvikle bevissthet om den voksnes rolle som forbilde for barns interesse for tall og bokstaver
- få kjennskap til uterommet som arena for undervisning i småskolen
- tilegne seg kunnskap om barns sosialisering og danning
- tilegne seg kunnskap om litteratur- og kulturformidling for barn
- få innsikt i muligheter og utfordringer som møtet mellom ulike religioner og kulturer gir
- utvikle flerkulturell forståelse
- få kjennskap til teknologi i barns hverdag
- lære om grunnleggende økologi og arts kunnskap

Organisering og arbeidsmåter

Se generell del, pkt. 4

Vurdering

Arbeidskrav i tema 4:

- Barns matematiske kompetanse (matematikk)
- Studentorganisert overnattingstur i basisgruppe (fysisk fostring, norsk)
- Skoggruppemetoden: Analyse og formidling av barnelitteratur (norsk, fysisk fostring)
- Grunnleggende lese-, skrive- og matematikkopplæring (GLSM) (norsk, matematikk.)
- Tverrfaglig prosjekt om Kulturmøter. Rapport og presentasjon i gruppe (norsk, samfunnsfag, pedagogikk)
- Feltkurs (naturfag med miljølære)
- Teknologi og konstruksjon (naturfag med miljølære)

Mappebidrag i tema 4:

- Spesialpedagogikk (pedagogikk)

Tema 5: Kommunikasjon, organisasjon og ledelse – 30 stp

Pedagogikk 7 stp., fysisk fostring 3 stp., naturfag med miljølære 6 stp., norsk 7 stp., matematikk 3 stp. og samfunnsfag 4 stp.

Innledning

Ledelse er en kontinuerlig og sentral del ved utøvelsen av førskolelæreryrket. God ledelse bygger på kunnskaper og ferdigheter i kommunikasjon, samarbeid og veiledning. Det er viktig å få innblikk i barnehagen som en lærende organisasjon i dagens samfunn og hvilke utfordringer dagens barnehage står ovenfor. Å sette fokus på kvalitetsutvikling i barnehagen og kompetanseutvikling hos personalet er i denne sammenheng særlig relevant. I barnehagen er noen av utfordringene i dag knyttet til kulturelt mangfold, ulike aktørers rett

til medvirkning og til barn med behov for spesiell hjelp og støtte. Kartlegging av barns språk inngår i en leders oppgaver, samt kunnskap om språkmiljø og språkvansker.

Mål

Studentene skal

- få erfaringer og innsikt i å samtale med barn
- få kunnskap om barn som mediebrukere, IKT i barnehagen, samt IKT og etikk
- kjenne til hva religioner og livssyn har å si for personlig og kulturell identitet
- utvikle innsikt i betydningen av et godt samarbeid mellom barnehagen og barnas hjem
- tilegne seg erfaringer og kunnskap om pedagogisk lederskap
- tilegne seg kunnskap om barnehagen som lærende organisasjon og betydningen av kvalitetsutvikling i barnehagen
- tilegne seg kunnskap om tverretatlige samarbeid
- lære om eksperimenter som metode i barnehagen
- lære om grunnlaget for vår tidsregning og om ulike tidsbegrep
- dyktiggjøre seg for å kunne arbeide med tema "Stjernehimmelen, vær og klima" i barnehagen
- få erfaring med naturbruk
- skal observere naturvariasjoner gjennom året
- få innføring i aktuelle lover, forskrifter og reformer

Organisering og arbeidsmåter

Se generell del, pkt. 4.

Vurdering

Arbeidskrav i tema 5:

- Barns dialoger og språk i barnehagen (norsk)
- Naturvariasjoner gjennom året (naturfag med miljølære)
- Barnehageovertakelse med refleksjonsskriv(naturfag med miljølære, fysisk fostring, pedagogikk)
- Det fysiske verdensbildet (naturfag med miljølære og matematikk)
- Juleverksted med matematikkpreg (matematikk)
- Deltagelse på kysttur (fysisk fostring, naturfag med miljølære)

Mappebidrag i tema 5:

- Ledelse (pedagogikk)

AVSLUTTENDE VURDERING 2. studieår

Norsk

6 timers skriftlig eksamen (hele pensum)

Samfunnsfag

3 timers skriftlig eksamen (hele pensum)

Matematikk

5 timers skriftlig eksamen (hele pensum)

Pedagogikk

Eksamensmappe med 2 mappebidrag:

- Spesialpedagogikk
- Ledelse

Helhetlig vurdering. Karakteren teller 20 % av samlet karakter i faget pedagogikk.

Naturfag med miljølære og fysisk fostring – Utefag 1 (17 stp)

- 4 timers skriftlig eksamen (70 %)
- 1 times skriftlig eksamen i artskunnskap (30 %)

Karakterene slås sammen av det studieadministrative systemet. Denne karakteren føres på vitnemålet.

Litteratur

Utefag

Bagøien, T. E. & Storli, R. (2002). *Lag en naturlekeplass – prinsipper og praktiske ideer*. Oslo: Gyldendal akademisk. (95 s).

Kunnskapsdepartementet: Temahefte om natur og miljø.

Johansson, S. (1998). *Rundt i naturen sammen med barna 1*. Oslo: Gyldendal. (240 s).

Johansson, S. (1996). *Rundt i naturen sammen med barna 2*. Oslo: Gyldendal. (170 s).

Nordahl, A. & Misund, S. S. (2009). *Læring gjennom mestring*. Oslo: SEBU forlag. (186 s).

Brenden, L. m.fl. (2001) *Fritt fram for uteskole*. Oslo: Aschehoug. (180 s).

Wedøe, L. (2003) *Fysikk fra lek til læring*. Bergen: Fagbokforlaget. (223 s).

Wedøe, L. (2005). *Fysikkaktiviteter i barnehage og småskole*. (3. utg.). Oslo: Cappelen akademisk forlag. 183 s.

Kompendium: Naturfag med miljølære, Fordypning

Vedum, T.V, Dullerud, O. & Ødegaard, T. (2005). *Natur og gårdsbarnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget. (200 s).

Utdelte artikler

Pedagogikk

Birkeland, Å. & Carson, N. (2004). *Veiledning for førskolelærere*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. (170 s).

Drugli, M.B. (2008). *Barns som vekker bekymring*. 2. utg., 1.oppl. Cappelen Akademisk Forlag. (s. 14-121, 107 s).

Frønes, I. (2003). *Moderne barndom*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. (146 s).

Frøyland, S.L. (2005). *Er leken for alle? I: Haugen, S., Løkken, G. & Røthle, M. (red.): Småbarnspedagogikk – fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. (Kap. 11, 18 s).

Gjervan, M., Andersen, C.E. & Bleka, M. (2006). *Se mangfold! Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. Oslo: Cappelen akademisk forlag. (153 s).

Gotvassli, K-Å. (2006). *Barnehager. Organisasjon og ledelse*. 4. utg. Universitetsforlaget. (Kap. 3, 4, 5 og 9, 88s).

Gunnestad, A. (2007). *Didaktikk for førskolelærere*. (4. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. (Kap. 8, 33 s).

- Holthe, V. (2003). *Profesjonalisering av barneoppdragelsen*. (2. utg.) Oslo: Universitetsforlaget. (Kap.1, 3, 6 og 7, 90 s).
- Lillemyr, O.F. (1999). Hvorfor er barns lek så viktig ved overgangen barnehage – skole? . I S. Kibsgaard og A. Wostryck (Red.), *Mens leken er god*. Oslo: Tano Aschehoug. 23 s.
- Malmo, B. & Stemshaug, M. (2002). *Samhandling, veien til kompetanse. Perspektiver på foreldresamarbeid i barnehage og skole*. Oslo: N.W. Damm & Sønn. (130 s).
- Meyer, E. S. (2005). *Pedagogisk lederskap i barnehagen; praktisk refleksjon i handling*. Oslo: Universitetsforlaget. (Kap. 1, 2 og 5, 62 s).
- Nordin-Hultman, E. (2004) *Pedagogiske miljøer og barns subjektskaping* Oslo: Pedagogisk forum. (Kap. 1, 2, 7-9, 71 s)
- Sjøvik, P. (Red.). (2002). *En barnehage for alle. Spesialpedagogikk i førskolelærerutdanningen*. Oslo: Universitetsforlaget. (Kap. 1, 2, 6, 7 og 8, 98 s).
- Skram, D. (2007). *Leik og læring i samspel. Pedagogisk arbeid i småskulen*. Oslo: Det Norske Samlaget. (Kap. 4, 5 og 6, 85 s).
- Åberg, A. & Taguchi, H.L. (2006). *Lyttende pedagogikk – etikk og demokrati i pedagogisk arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget. (151 s).

Norsk

- Birkeland, T. og Risa, G. (red.) (1997). *Barns kultur*. Oslo: LNU/Cappelen akademisk forlag
- Hodne, Ø. (1999). Midgard og Utgard. Natursynet i norske folkeeventyr og sagn. I Lærkesen, I., Bache-Wiig, H. og Lombnæs, A.G. (red.) *Naturhistorier. Naturoppfatning, menneskesyn og poetikk i skandinavisk litteratur*. Oslo: LNU/Cappelen akademisk forlag.
- Høigård, A. (2007). *Barns språkutvikling. Muntlig og skriftlig*. Oslo: Universitetsforlaget
- Husby, O. og Kibsgaard, S. (2009). *Norsk som andrespråk. Barnehage og barnetrinn*. Oslo: Universitetsforlaget. (kap. 3, 4, 5, 7)
- Krogstad, A. (2009). Samtaler om litteratur i barnehagen. I Mørreaunet, S. (red), *Inspirasjon og kvalitet i praksis – med hjerte for barnehagefeltet*. Oslo: Pedagogisk Forum
- Mjør, I. (2002) Les for meg! Litteraturformidling i barnehagen og det vanskelige kvalitetsomgrepet. I Mjør, I. (red.) *Kulturbarnehagen*. Oslo: Samlaget
- Mjør, I., Birkeland, T. og Risa, G. (2007). *Barnelitteratur – sjangrar og teksttypar*. Oslo: LNU/Cappelen akademisk forlag
- Storaas, F. (2001). Den vesle og den store forteljinga. Om Akin Düzakin sin biletbokkunst. I Goga, N. og Mjør, I. (red.) *Møte mellom ord og bilde. Ein antologi om bildebøker*. Oslo: LNU/Cappelen akademisk forlag
- Selmer-Olsen, I. og Sando, S. (red.) *Mediebarndommen*. DMMHs publikasjonsserie nr.2/2003. Artiklene til Kirsten Drotner, Barbro Johansson, Elise Seip Tønnesen, Klaus Thestrup og Carsten Jensen.

Tingstad,, V. (2006). *Barndom under lupen. Å vokse opp i en foranderlig mediekultur*. Oslo: Cappelen akademisk forlag

Fra fellespensum enkelte artikler fra Kibsgaard, S. (red.) (2008) *GLSM i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget

Matematikk

Carlsen M., Wathne U., Blomgren G. (2011). *Matematikk for førskolelærere*. Høyskoleforlaget. 280 sider.

Ridar K. (red)(2008). *Med mattebriller i barnehagen*. Kommuneforlaget. 200 sider.

Lossius M. H. (2009). *Matematikk for små – inspirasjon for store*. Tangenten – tidsskrift for matematikkundervisning. Caspar Forlag. 60 sider.

Kompendium. *Matematikk i førskolelærerutdanningen*. 100 sider.

Kopier utdelt i undervisningen

Støttelitteratur

Jahr, E. og Øgaard, O. (2006). *Matematikk i barnehagen*. Oslo: SEBU Forlag

Ridar K. (2008). *Med mattebriller i barnehagen*. Kommuneforlaget

Høines, M. J. (1998). *Begynneropplæringen*. Landås: Caspar Forlag

Doverberg, E. og Samuelsson, I. P. (2001). *Små barn i matematikkens verden*. Oslo: Pedagogisk Forum

Samfunnsfag

Larsen, A. K. & Slåtten, M. V. (2011). *En bok om oppvekst. Samfunnsfag i førskolelærerutdanningen*. 3. utg. Bergen: Fagbokforlaget. Kap. 2, 4 -5, 7-10, 13 og 15

Hyrve, G. & Sataøen, S. (2006). *Samfunnsfag i førskolelærerutdanningen*. 3. utg. Oslo: Tano Aschehoug. Del 4

Bratterud, Å, Emilsen, K. & Lillemyr, O. F. (2006). *Menn og omsorg i familie og profesjon*. Bergen: Fagbokforlaget. Del 1

Hoås Moen, Kari (2011) *Nærmiljø og samfunn i barnehagen*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 7 og 9

Kompendium, TAPIR:

Emilsen, K., Hagen, T. L. & Lysklett, O. B. (2004). *Hva kjennetegner de ansatte i natur-/friluftsbarnehager?* *Barnehagefolk* nr 2/2004, ss. 82-87. Oslo: Pedagogisk forum

- Emilsen, K. & Lysklett, O. B. (2007). Menns yrkesidentitet i natur- og friluftsbarnehager. I Guldal, T.M., Karlsen, G., Løkken, G., Rønning, F. & Steen-Olsen, T. (red.) *FoU i praksis 2006. Rapport fra konferanse om praksisrettet Fou i lærerutdanning* (ss. 61-70). Trondheim: Tapir Akademisk Forlag
- Hernes, H. (2002). Perspektiver på profesjon. I Nylehn, B & Støkken, A. M. (red.) *De profesjonelle* (ss. 38-51). Oslo: Universitetsforlaget
- Lysklett, O. B. , Emilsen, K. & Hagen, T. L. (2003). *Hva kjennetegner natur-/friluftsbarnehager*. Barnehagefolk nr 4/2003, ss. 78-85. Oslo: Pedagogisk forum
- Moen, K. H. & Svendsen, A. (2007). Det offentlige hjelpeapparatet – organisering, oppgaver og saksbehandling. I Sjøvik, P. (red) *En barnehage for alle. Spesialpedagogikk i førskolelærerutdanningen*. Oslo: Universitetsforlaget
- Skogen, E. (2005). Ledelse i barnehagen. I Skogen, E., Haugen, R., Lundestad, M. & Slåtten, M.W. (red.) *Å være leder i barnehagen*, (ss. 19–43). Bergen: Fagbokforlaget
- Skytte, M. (1999). Etniske minoritetsbørn og deres familier. I Dencik, L. & Jørgensen, P. S. (red.) *Børn og familie i det postmoderne samfunn* (ss. 422-440). København: Hans Reitzels Forlag AS
- Ringdal, K. (2001). Enhet og mangfold. Bergen: Fagbokforlaget.

3. studieår: (60 stp)

I 3. studieår skal studentene få større faglige kunnskap om og forståelse for barnehagens rolle i forhold til kultur, nærmiljø og samfunn. Dette som en bevisstgjøring i forhold til sin framtidige yrkesrolle som førskolelærer. Gjennom dette studieåret vil studenten få bearbeidet og styrket både sin faglige, didaktiske, sosiale og yrkesetiske kompetanse. Målet er at de skal få utvikle trygghet og faglig selvtillit knyttet til linjeprofil som gjør at de tar i bruk opparbeidet kunnskap og erfaringer når de kommer ut i yrkeslivet.

Tema 6: Lokal kultur, nærmiljø og identitet – 24 stp

Naturfag med miljølære 5 stp., fysisk fostring 5 stp., RLE 8 stp., og pedagogikk 6 stp.

Innledning

Nærmiljø, lokal historie og tradisjon er et verdifullt virkemiddel knyttet til pedagogisk arbeid med barn, og i tema 6 skal studentene bli kjent med konkrete eksempler på dette. Menneskets forhold til naturen går hånd i hånd med livsspørsmål og undring, som ikke minst gjelder barn. Studentene må i denne forbindelse utvikle en kritisk forståelse av og holdning til hvordan barnehagen kan formidle verdier og kunnskaper, videreføre og fornye tradisjoner.

Mål

Studentene skal

- kunne se hvordan lokal historie og tradisjon kan brukes i arbeid med barn
- kunne planlegge og gjennomføre kulturformidling i kombinasjon med praktisk friluftsliv, for eksempel i form av en kulturvandring
- kjenne til den tradisjonelle bruken av lokale planter og naturen som spisskammer
- vite hva som kjennetegner ulike typer kulturlandskap, og kunne gjøre rede for muligheter disse kan gi for aktiviteter for barn
- tilegne seg livssyns- og religionskunnskap
- få kjennskap til barns undring i møte med naturen og livsspørsmålene
- formidle pilegrimshistorie til barn, og/eller andre sentrale fortellinger knyttet til religioner og livssyn
- kunne gjøre rede for utvalgte miljøproblemer, og på grunnlag av dette foreta etiske vurderinger
- få erfaring med ulike typer friluftsliv, og hvordan dette kan overføres til barnehagen
- få kjennskap friluftslivets historie og tradisjon i Norge, og i en global sammenheng
- lære om natursyn og reflektere over eget natursyn
- studere landskapsformer og hvordan landskapet er blitt til
- lære om natur- og gårdsbarnehager og dyrehold i barnehagen

Organisering og arbeidsmåter

Se generell del, pkt. 4.

Vurdering

Arbeidskrav i tema 6:

- Lokal kulturhistorie i arbeid med barn (Godkjent presentasjon og rapport (gruppe) (fysisk fostring og naturfag med miljølære)
- Faglig tekst omkring yrkesrolle og yrkesidentitet i barnehagen (pedagogikk)
- Deltagelse på kulturvandring) (fysisk fostring, og RLE)
- Naturvariasjoner gjennom året (naturfag med miljølære, fysisk fostring)
- Gjennomføre overnattingstur knyttet til refleksjoner over eget natursyn (naturfag med miljølære, fysisk fostring, RLE)

Tema 7: Forskningsmetodikk og yrkesetikk – 21 stp + bachelor 15 stp

Pedagogikk 9 stp., naturfag med miljølære 5 stp., fysisk fostring 5 stp., RLE 2 stp.
Bacheloroppgave på 15 stp fra linjefagene.

Innledning

Studentene har gjennom de to første årene prøvd ut ulike former for aktiviteter i natur og nærmiljø. I tema 7 skal de reflektere over sine erfaringer, holdninger og ferdigheter innenfor dette området, og se hvordan dette kan påvirke dem i deres framtidige yrkesrolle. Det er viktig med kjennskap til vitenskapelige arbeidsmåter for å kunne orientere seg i, og ha en kritisk holdning til tema som er relevante i barnehagen. Til identiteten som førskolelærer hører også dannelsen av ens etiske bevissthet, både ved kontakten med etikkens grunnlagsspørsmål som omgir oss, og de spesielle yrkesetiske tema i barnehagen.

Innenfor tema 7 må studentene gjennomføre en bacheloroppgave. Bacheloroppgaven skal ha en selvvalgt problemstilling i tilknytning til linjeprofilen.

Mål

Studentene skal

- bli i stand til å kritisk vurdere ideologisk basert og forskningsbasert informasjon som er relevant for livet i barnehagen
- få kjennskap til ulike forskningsmetodiske tilnærminger til ulike fagområder
- sette seg inn i ulike metoder innenfor forskning, muligheter og begrensninger
- utvikle sin evne til å lese forskningsbasert faglitteratur
- få et grunnlag for selv å kunne formidle forsknings og utviklingsarbeid
- få et reflektert forhold til etikkens grunnlagsspørsmål, yrkesetikk og etikkens forhold til religion/livssyn

- reflektere over yrkesidentitet og yrkesrolle i dagens samfunn
- få kunnskap om bruk av naturen i forhold til utvikling av barns motoriske og fysiske forutsetninger
- kunne analysere, prioritere og handle i møte med etiske dilemmaer og etiske konflikter i barnehagen
- komme i gang med forberedelser til bacheloroppgaven, temavalg, metodevalg, litteratursøk

Organisering og arbeidsmåter

Se generell del, pkt. 4.

Vurdering

Arbeidskrav i tema 7:

- Deltagelse og bestått arbeid knyttet til tema vinter (fysisk fostring).
- Miniprojekt med fokus på forskningsmetodikk (fysisk fostring, naturfag med miljølære, pedagogikk)
- Fremlegg problemstilling og metode bachelor

AVSLUTTENDE VURDERING 3. studieår

RLE (10 stp)

4 timers skriftlig eksamen

Naturfag med miljølære og fysisk fostring - Utefag 2 (20 stp)

6 timers skriftlig eksamen.

Karakteren føres på vitnemålet

Pedagogikk (15 stp av fagets 45 stp)

6 timers skriftlig eksamen

Karakteren teller 60% av samlet karakter i faget.

Bacheloroppgave 15 stp

Individuell skriftlig oppgave som gis egen karakter på vitnemålet, med studiepoeng

Litteratur

RLE

Eidhamar, L.G. (2002). *Små mennesker – stort mangfold*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. (Kap1-7, ca 170 s)

Tholin, K.R.: *Yrkesetikk for førskolelærere* Bergen, Fagbokforlaget 2008
Kap 3, 5 og 6 (ca 60 s) er pensum i RLE, resten av boka pensum i pedagogikk

Sødal, H.K. (2009). *Kristen tro og tradisjon i barnehagen*. (4. utgave). Kristiansand: Høyskoleforlaget (Ca 250s.)

Kompendium ca 100 sider

Pedagogikk

Bae, B. (1996). *Det interessante i det alminnelige: En artikkelsamling*. Oslo: Pedagogisk forum. (Kap 5-7, 44 s).

Gotvassli, K-Å. (2004). *Et kompetent barnehagepersonale. Om personal- og kompetanseutvikling i barnehagen*. (2. utgave). Kristiansand: Høyskoleforlaget. (Kap. 6-9, 75 s).

Gunnestad, A.(2003). *Didaktikk for førskolelærere*. Oslo: Universitetsforlaget. (Kap 6, 7, 9, 55 s).

Kvistad, K. og Søbstad, F. (2005). *Kvalitetsarbeid i barnehagen*. Oslo: Cappelen (Kap. 3, 7-10. 91 s).

Lundestad, M. (2002). *Konflikter - bare til besvær? Konfliktløsning i barnehagen*. Kristiansand. Høyskoleforlaget (Kap 5. 31 s).

Moser, T. & Røthle, M. (2007). *Ny rammeplan – ny barnehagepedagogikk?* Oslo: Universitetsforlaget. (Prolog og epilog, samt kapitler av Bleken, U., Johansson, J-E., Røthle, M., Søbstad, F., Løkken, G., Moser, T. og Sanna, T.K., Kibsgaard, S. 145 s.)

Solerød, E. (2005). *Pedagogiske grunnproblemer - i historisk lys*. Oslo: Universitetsforlaget. (Kap. 1,2 og 6. 110s).

Tholin, K. R. (2008). *Yrkesetikk for førskolelærere*. Oslo: Fagbokforlaget. (144 s.)

Naturfag med miljølære og fysisk fostring (Utefag)

Furuset, K. (Red.). (2000). *Ut, naturligvis*. DMMHs publ.serie 2/ 2000 (94 s)

Jensen, J.-O.(red) (2012) *Motorik og Bevægelse i børns liv*. Aarhus: Viasystime (168 s)

Kompendium naturfag med miljølære. Fordypning Kjøpes på Tapir

- Lundegård, I., Wickman, P-O., Wohlin, A. (red.) (2004) *Utomhusdidaktik* Sverige: Studentlitteratur (209 s)
- Kunnskapsdepartementet (2006). Temahefte om natur og miljø i barnehagen. Oslo: (47 s).
- Rasmussen, T. H. (1996) *Orden og kaos* Forsythia (89 s)
- Sigmundsson, H. & Pedersen, A.V. 2000 *Motorisk utvikling – Nyere perspektiver på barns motorikk*. Oslo: SEBU Forlag (85 s).
- Vedum, T. V. et al (2001). *Fritt fram for uteskole*. Oslo: Aschehoug & co. (180 s).
- Vedum, T.V. et al (2005). *Natur- og gårdsbarnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget. (200 s).
- Wedøe, L. (2003). *Fysikk fra lek til læring*. Bergen: Fagbokforlaget. (222 s).
- Ødegaard, T. (1999). *Blå vann og grønne skoger*. Vallset: Oplandske bokforlag. (204 s).
- Utdelte artikler.

Studentene velger i samråd med faglærere pensum knyttet til bacheloroppgaven.

DEL 3: Plan for basisgrupper

Arbeid i basisgrupper

RP 2003 vektlegger varierte undervisnings- og læringsformer, og en av flere undervisnings- og læringsformer i førskolelærerutdanningen ved DMMH er arbeid i basisgruppe.

Gjennom arbeidet i basisgruppe skal studenten få yrkesrelevante erfaringer med samarbeid i team, med fokus på både egen og medstudenters utvikling og læring i forhold til samspill, kommunikasjon og ledelse, og faglig framstilling. Gjennom utveksling av erfaringer og gjennomføring av faglig virksomhet i referansebarnehagen, skal basisgruppa bidra til en praksisnær førskolelærerutdanning. Alle studenter i førskolelærerutdanningen ved DMMH skal ha tilhørighet i en basisgruppe (fem, unntaksvis inntil sju studenter) gjennom hele første studieår.

Basisgruppa er både en studiegruppe og et veiledningsfellesskap. Som studiegruppe kan basisgruppa ha felles faglige oppgaver i tilknytning til ulike undervisningsopplegg, der veiledning kan være enten pliktig eller andre ganger frivillig. Gruppa arbeider da med pålagte oppgaver av ulike slag, som arbeidskrav, mappebidrag og andre oppgaver (se fagplanen og det enkelte temaområde). Også oppgaver som skal leveres og vurderes som individuelle oppgaver kan drøftes i basisgruppa. Ut over dette bør basisgruppa brukes til egeninitierte drøftinger av pensum og faglige tema. Dette gruppearbeidet er uten lærerdeltakelse, men studentene skal på omgang lede og være sekretær for arbeidet i gruppa (se pkt 4.1).

Basisgruppa har en særlig funksjon som veiledningsfellesskap, ledet av kontaktlærer. Hver basisgruppe skal ha en kontaktlærer som fast veileder (se pkt 4.2). Møtene med kontaktlærer er obligatoriske, og veiledningen kan være relatert til faglige, personlige og sosiale sider av studentenes studiesituasjon. Tidspunkt for veiledning skal avtales ved starten av studieåret.

Mål

Basisgruppa fungerer både som en studiegruppe og et veiledningsfellesskap, og mål med arbeidet i basisgruppa må derfor ses i sammenheng med mål for studiet forøvrig, slik disse er definert i fagplanen, både som overordna mål, og mål for hvert temaområde.

Overordna mål for veiledningsmøtene med kontaktlærer:

- bidra til å utvikle studentens sosiale, faglige og didaktiske kompetanse gjennom erfaringer med og ferdigheter innenfor pedagogisk veiledning

Mål for basisgruppa:

- bli kjent med studentrollen og seg selv som samarbeidspartner i gruppa

Mål for veiledning:

- fremme motivasjon for studiet og for samarbeid i basisgruppa og klassen
- skape refleksjon over personlige og faglige erfaringer i møte med medstudenter og med barna i barnehagen
- fremme studentens sosiale kompetanse, og bevissthet om egen rolle som veisøker og veileder

Overordna mål for basisgruppa som studiegruppe:

- utvikle studieteknikk, og faglig, didaktisk og sosial kompetanse.
- skape refleksjon over eget faglig arbeid og arbeidsinnsats i gruppa
- utvikle faglig og tverrfaglig kompetanse gjennom samarbeid om og diskusjon rundt pålagte arbeidsoppgaver
- utvikle didaktiske kompetanse i møte med referansebarnehagen

Fagplanen for det enkelte temaområde vil gi nærmere informasjon om hvilke mappebidrag/arbeidskrav gruppa må arbeide med. Noen av disse vil inkludere behov for samspill og kontakt med referansebarnehagen, og basisgruppas leder gjør da avtaler med styrer i referansebarnehagen på forhånd.

Organisering av basisgrupper

- Basisgruppene settes sammen for ett studieår.
- Hver basisgruppe har en kontaktlærer som fast veileder gjennom hele 1. studieår.
- I forbindelse med arbeid knyttet til fag/temaområdet og praksisperiode veiledes basisgruppen også av aktuelle faglærere eller praksislærere.
- Hver basisgruppe tildeles en praksisbarnehage som sin referansebarnehage for ett studieår. Denne skal fungere som referanse til faglig arbeid. Tildelingen organiseres av leder for praksis i samarbeid med klassestyrer. Kontaktlærer deltar på basisgruppas første møte i referansebarnehagen.
- Sammensettingen av basisgruppen skal ikke endres i løpet av studieåret med mindre det er særlige årsaker som tilsier det. I slike tilfeller skal den som ønsker seg over i annen gruppe, søke klassestyrer om det på eget skjema (se vedlegg 2).
- Studentene har hovedansvaret for at arbeidet i basisgruppa fungerer optimalt, men kontaktlærer har en sentral rolle som veileder. (Se oversikt over studentenes og lærernes oppgaver og roller i basisgruppa, pkt 4.)
- Studentene skal evaluere sitt eget arbeid i basisgruppa ved utgangen av studieåret (se vedlegg 3).

Ansvarsfordeling

4.1. Studentens oppgaver

Ansvar for at arbeidet i basisgruppa fungerer, påligger både hver enkelt student og gruppa av studenter. Ved starten av hvert studieår utarbeider basisgruppa en egen kontrakt for samarbeidet i gruppa (se vedlegg 1). I forkant av basisgruppas møte med kontaktlærer, skal gruppa levere et veiledningsgrunnlag til kontaktlærer minst to dager før avtalt veiledning.

Deltakelse i veiledningsmøter med kontaktlærer, samt i arbeidet med obligatoriske vurderingsoppgaver er obligatorisk, og fravær må registreres. Studenter med dokumentert fravær fra gruppa får ikke godkjent deltakelse i felles innleveringsoppgaver, og må utføre tilsvarende individuelle oppgaver etter avtale.

Fravær fra basisgruppas møter med kontaktlærer kan vurderes i sammenheng med studentens skikkethet (Se Fagplanen Del 5: Regler for avsluttende vurdering og skikkethetsvurdering)

Ledelse og sekretærfunksjon i gruppa skal gå på omgang, og det lages en plan for hvem som har disse rollene gjennom hele studieåret. Disse oppgavene gjelder enten kontaktlærer deltar i basisgruppa eller ikke. Planen gis til kontaktlærer med kopi til klassestyrer innen 15. september hvert studieår.

Lederens ansvar i basisgruppa:

- Lede alle møter i basisgruppa
- Sørge for at arbeidet får en framdriftsplan med møtedatoer, og påse at arbeidet går sin gang både under møtene og i hele lederperioden
- Påse at alle gruppemedlemmene bidrar i samarbeidet
- Opprettholde kontakt med kontaktlærer
- Avtale kontakt med styrer i referansebarnehagen

Sekretærens oppgaver i basisgruppa:

- Skrive referat fra hver samling, og arkivere disse i egen perm som disponeres av sekretær, eller settes på avtalt sted på høgskolen
- Notere deltakelse i basisgruppa, i henhold til krav om deltakelse i obligatoriske arbeidsoppgaver og møter
- Gi melding til kontaktlærer om tilstedeværelse etter hver temaperiode
- Sørge for at veiledningsgrunnlag leveres til kontaktlærer minst to dager før avtalt veiledning
- Sammenfatte studentenes vurderinger av arbeidet i basisgruppe etter hver temaperiode

Gruppas øvrige medlemmer:

- Ansvar for å bidra etter beste evne og innordne seg gruppas demokratiske avgjørelser
- Ved fravær har hver enkelt student selv ansvar for å holde seg oppdatert om basisgruppas arbeid
- Fravær varsles på forhånd til basisgruppas leder
- Ivareta gjennomføringen av de faglige oppgaver og de sosiale sidene i gruppa

Basisgruppa kan selv bestemme andre oppgaver som skal tilfalle leder og sekretær, eller videreutvikle og tilpasse disse reglene. Kontaktlærer er sentral i dette arbeidet.

4.2. Kontaktlærerens oppgaver

Kontaktlærer for en basisgruppe har et særlig ansvar for veiledningen og for oppfølging av gruppens faglige progresjon og sosiale samspill, i forhold til mål for veiledningen innen den aktuelle perioden. (se ovenfor) Kontaktlærer følger opp enkeltstudenters tilstedeværelse og arbeidsinnsats i studiet, og rapporterer til klassestyrer etter endt temaperiode. Kontaktlærer deltar på basisgruppas første møte i referansebarnehagen.

Det settes av tid til veiledning ved kontaktlærer i basisgruppe tilsvarende 5 avtalte møter à 1 klokke i løpet av 1.studieår.

Veiledning i basisgruppa

- Veiledning i forhold til motivasjon og arbeidsmiljø i klassen og ved DMMH
- Veiledning i forhold til samarbeidet i basisgruppa, faglig fordypning og respons på hverandres arbeid.
- Veiledning i forhold til individuelle eller felles periodebestemte arbeidsmål
- Veiledning og vurdering av eget arbeid og arbeidsinnsats
- Veiledning i forhold til mål i fagplanen og yrkesprofesjonen.
- Veiledning for å utvikle studentenes kompetanse innenfor de fem kompetanseområder

Organisering av møtene med kontaktlærer

- Kontaktlærer har ansvar for at det avtales det foreskrevne antall veiledningsmøter i løpet av studieåret innenfor basisgruppens timeplanfestede tidspunkt. Møtene fordeles hensiktsmessig utover året. Det er viktig at det legges flere møter tidlig i studieåret.

5. Vedlegg

Vedlegg 1: Basisgruppekontrakt

Vedlegg 2: Søknadsskjema for skifte av basisgruppe

Vedlegg 3: Vurdering av arbeidet i basisgruppa

Disse vedleggene kan du finne på www.dmmh.no/skjema.

DEL 4: Plan for veiledet pedagogisk praksis

Prinsipper

Ifølge Rammeplan for førskolelærerutdanning (RP2003) utarbeider den enkelte høgskole sine egne planer for praksis. Et sentralt prinsipp for dette planarbeidet er at studentene skal møte barnet og barnegruppa, og bli fortrolige med samspill og kommunikasjon med barn. Studentene må også få erfaring med planlegging og organisering, ledelse og gjennomføring av pedagogisk arbeid i barne- og voksengrupper, med veiledning av samarbeidspartnere, og med vurdering av eget og andres arbeid.

1.1 Kompetanse og praksis

Studenten skal gjennom studiet tilegne seg ulike former for kompetanse og kunnskaper, ferdigheter og holdninger som kan legge grunnlag for personlig vekst og danning og fungere som redskap i yrkesutøvelsen. I løpet av praksisopplæringa skal studenten utvikle sin handlingskompetanse knyttet til yrkesrollen.

Samfunnet og derigjennom barnehagen er i stadig endring. Studentens evne til å se dette i historisk lys, og vite hvordan han/hun skal bidra til videre endringsprosesser, vil tillegges økende vekt gjennom utdanninga.

1.2 Teori og praksis

Studenten skal få allsidige og varierte praksiserfaringer med stigende krav til selvstendighet og ansvar. De skal lære å observere, planlegge, gjennomføre og vurdere. Praksis skal gi studentene erfaring med hvor avgjørende sosialt samspill er for vekst og utvikling. Praksis må brukes til bearbeiding av teoretiske problemstillinger knyttet til fagstudiet og være styrende for en yrkesrettet førskolelærerutdanning.

Undervisningen i fag og tverrfaglige temaområder må forberede studentene på praksis, og skape forutsetninger for utvikling av både studentens handlingsrepertoar og det vide perspektiv på yrkesrollen. Prinsippet må være at all undervisning, både i fag og temaområder sees som praksisforberedelse, og praksis sees som grunnlag for videre teoribearbeidelse.

1.3 Fra styring til egne valg

Studentens progresjon i pedagogisk praksis må være nært knyttet til progresjonen i utdanninga som helhet. Derfor har plan for pedagogisk praksis en styrt progresjon gjennom de tre studieårene som bl.a. bygger på prinsippet fra styring til egne valg, dvs. høy grad av styring i plan for pedagogisk praksis første studieår og økende grad av egne valg i 2. og 3. studieår. Med dette prinsippet vil innhold og struktur stå i forhold til hva som er målet med praksis på et gitt stadium i studiet. Med økende grad av fleksibilitet utfordres studenten til

selv å skape struktur i praksis ved å gjøre egne valg, reflektere over sine begrunnelser for valg og vurdere alternativer.

Overordnede mål for praksis

Gjennom praksisperiodene skal studenten utvikle kompetanse på flere områder:

Faglig kompetanse: Kunnskap om barn, barndom og pedagogisk arbeid med små barn og kunnskap om teorier og arbeidsformer innenfor og på tvers av fag

Didaktisk kompetanse: Evne til, med utgangspunkt i observasjoner tilegne seg didaktisk kompetanse gjennom å planlegge, gjennomføre og vurdere.

Sosial kompetanse: Forståelse for betydningen av et omsorgs- og læringsmiljø preget av samspill, varme, kreativitet, glede og humor og opplevelse av mestring for alle. Studenten må også ha evne til å utvikle et nært samarbeid mellom barnehage, hjem og andre samarbeidspartnere, og kunnskap om og ferdigheter i ledelse, samarbeid og pedagogisk veiledning.

Endrings- og utviklingskompetanse: Evne til å vurdere organisasjonsutvikling og samfunnsendringer som har betydning for barnehagen, til å ta initiativ og takle endringer, til å kunne prege utviklingen i barnehagen.

Yrkesetisk kompetanse: Evne til å reflektere over barnehagens og skolens verdigrunnlag, over egne verdier, holdninger og væremåte og over etiske utfordringer i yrket.

Målene gjelder for praksis alle tre studieår, men fokuset vil endres etter hvor studenten befinner seg i studiet.

Under praksis 1.studieår er samspillet med enkeltbarnet og barn i gruppe mest sentralt. Studenten må utvikle evnen til å se seg selv i denne samhandlingsprosessen.

Praksis 2.studieår rettes mot studentens evne til å ta begrunnede valg, både i forhold til utvikling av sitt eget fundament som pedagogisk leder, og i tverrfaglig arbeid, lek og samspill. Utvikling av evnen til begrunnelse og refleksjon, og evnen til å se teori og praksis i en større helhet setter fokuset på yrkesrollen.

Praksis 3.studieår forutsetter at studenten evner å ha et samfunnsmessig perspektiv på egen yrkesrolle, på de ulike institusjoner i samfunnet og på deres endringsprosesser. En utvidet erfaring med ledelse vektlegges.

Studenten skal også ha en 1 ukes praksis i grunnskolens 1.årstrinn. Studenten skal få kjennskap til skolens møte med barnet og overgangen fra barnehage til skole (E- og F-linja har grunnskolepraksis i 2.studieår).

Mål for praksisperiodene

1. Studieår

Generelle mål

Studenten skal:

Vise evne til kontakt og samspill med barn

Se sammenheng mellom teori og praksis og bruke faglitteratur og relevant teori i alle arbeidsoppgaver

Være forberedt på praksis jfr praksiskontrakt, vise ansvarlighet i forhold til frammøte, avtaler, arbeidsoppgaver og samarbeid

Delta på personal-, avdelings- og foreldremøter som avholdes i praksisperioden

Levere veiledningsgrunnlag til praksislærer i forkant av avtalt veiledning

Mål

Studenten skal

1. Utvikle forståelse for lek og samspill med barn
2. Utvikle forståelse for barns perspektiv og kompetanse
3. Få innsikt i hvordan praksisbarnehagen synliggjør fagområdene i Rp
4. Få innsikt i didaktiske prosesser i Barnehagehverdagen og lære å planlegge ut fra didaktiske forutsetninger
5. Utvikle evne til samarbeid og kommunikasjon med personalet i forhold til gjennomføring og ledelse
6. Utvikle refleksjon over eget pedagogisk grunnsyn

Innhold / Oppgaver

1. Aktiv deltakelse i og refleksjon rundt samspill med barn og barnehagens hverdagsaktiviteter. 4 praksisfortellinger
2. Observasjoner av ett enkeltbarn over tid oppsummert i en kort rapport.
3. Vurdering av barnehagens bruk av de ulike fagområdene i Rp, med spesiell vekt på de fagene i 1.studieår
4. På bakgrunn av en kartlegging av avdelingens didaktiske forutsetninger og bruk av aktuell pensumlitteratur, skal studenten Planlegge, gjennomføre og vurdere
 - a. 2 hverdagsaktiviteter
 - b. et tverrfaglig opplegg
 - c. minst 1 lederdag
5. Aktivt samarbeid med personalet knyttet til forberedelse, gjennomføring og vurdering av lederoppgavene
6. Synliggjøre pedagogisk grunnsyn i sammenheng med målene for praksisperioden, muntlig og skriftlig og studentens individuelle forutsetninger.

Praksisrapport

Praksisrapporten skal, med utgangspunkt i generelle, faglige og personlige mål, inneholde dokumentasjon, refleksjon og en kort vurdering av hele praksisperioden med vekt på egen læringsprosess. Observasjoner, notater, referater, etc som vurderes som relevant for rapportens innhold, skal legges ved som dokumentasjon.

Arbeidskrav eller oppgaver som skal inngå i mappebidrag i ulike fag defineres i den enkelte fagplan.

2. Studieår

Generelle mål

Studenten skal:

Vise evne til kontakt og samspill med barn

Se sammenheng mellom teori og praksis og bruke faglitteratur og relevant teori i alle arbeidsoppgaver

Være forberedt på praksis jfr praksiskontrakt, vise ansvarlighet i forhold til frammøte, avtaler, arbeidsoppgaver og samarbeid

Delta på personal-, avdelings- og foreldremøter som avholdes i praksisperioden

Levere veiledningsgrunnlag til praksislærer i forkant av avtalt veiledning

Mål

Studenten skal

1. Få innsikt i, og reflektere over didaktiske forutsetninger i barnehagen:
 - a) Voksnes forutsetninger og kompetanse
 - b) Barnegruppas forutsetninger og kompetanser
 - c) Det fysiske ute- og innemiljøets forutsetninger, muligheter og utfordringer
2. Utvikle et fundament for pedagogisk lederskap
 - a) Utvikle evne og vilje til samarbeid, kommunikasjon og informasjonsflyt
 - c) Vise evne og vilje til selvstendighet, initiativ og handlekraft i forhold til å utvikle et miljø preget av samspill, varme, kreativitet, glede og humor og opplevelse av mestring for alle
 - d) Vise evne til å forstå og reflektere over sterke og svake sider hos seg selv
3. Reflektere over barnehagens kulturelle innhold og barns dannelsesprosess i barnehagen
4. Utvikle evne til å planlegge, gjennomføre og vurdere et tverrfaglig 3-ukers prosjekt (m/evt. linjetilknytning) Studenten skal tilegne seg didaktisk kompetanse gjennom å planlegge, gjennomføre og vurdere et tverrfaglig 3-ukers prosjekt (m/evt. linjetilknytning) i samarbeid med barnehagens personale
5. Få innsikt i styrers ansvarsområder og arbeidsoppgaver som administrativ ledelse, pedagogisk ledelse og personalledelse
6. Få innsikt i, og erfaring med samarbeid med barnas foreldre/foresatte

7. Utvikle forståelse for sammenheng mellom eget pedagogiske grunnsyn og pedagogisk praksis

Innhold / Oppgaver

1. Kartlegging, observasjon og skriftliggjøring av barnehagens didaktiske forutsetninger (videreføring av punkt 5.1 i praksiskontrakten)
2.
 - a) Gjennomføring av 5 sammenhengende lederdager
 - b) Planlegging, ledelse og vurdering av et møte
 - c) Gjøre selvstendige valg, gi informasjon, og bidra til gjensidig informasjonsflyt i hverdagen
 - d) Reflektere over egen kommunikasjon og virkning på andre i ulike samspillsituasjoner, være åpen for tilbakemelding fra andre og veilede medarbeidere i hverdagsaktiviteter
3. Dokumentasjon av barnehagens arbeid med kultur og danning
4. Prosjekt med fokus på barns medvirkning, lek og læring
Studenten skal dokumentere hvordan det tverrfaglige prosjektet kommer til uttrykk i barns lek, læring og samspill
5. Beskrivelse av styrers arbeidsoppgaver (se vedlegg)
6. Samspill med foreldre/foresatte i aktuelle hverdagsaktiviteter, vurdering og refleksjon over det daglige samarbeidet med foresatte, deltaking i en planlagt foreldresamtale sammen med praksislærer
7. Vurdering av eget grunnsyn med basis i erfaringene fra praksis

Praksisrapport

Praksisrapporten skal, med utgangspunkt i generelle, faglige og personlige mål, inneholde dokumentasjon, refleksjon og en kort vurdering av hele praksisperioden med vekt på egen læringsprosess. Observasjoner, notater, referater, etc som vurderes som relevant for rapportens innhold, skal legges ved som dokumentasjon 2.

Arbeidskrav eller oppgaver som skal inngå i mappebidrag i ulike fag defineres i den enkelte fagplan.

3. Studieår

Generelle mål

Studenten skal:

Vise evne til kontakt og samspill med barn

Se sammenheng mellom teori og praksis og bruke faglitteratur og relevant teori i alle arbeidsoppgaver

Være forberedt på praksis jfr praksiskontrakt, vise ansvarlighet i forhold til frammøte, avtaler, arbeidsoppgaver og samarbeid

Delta på personal-, avdelings- og foreldremøter som avholdes i praksisperioden
Levere veiledningsgrunnlag til praksislærer i forkant av avtalt veiledning

Mål

Studenten skal

1. Få utvidet erfaring med ledelse og veiledning
2. Få utvidet erfaring med å planlegge, gjennomføre og vurdere et opplegg knyttet til den aktuelle fordypningsenheten/linjeprofilen
3. Gjøre seg mer kjent med, bruke og vurdere ulike pedagogiske kartleggingsmetoder
4. Få utvidet erfaring med samarbeid med barnas foreldre/foresatte
5. Utvikle egen yrkesidentitet som førskolelærer
6. Se barnehagen i en større samfunnsmessig sammenheng

I tillegg til disse målene setter studenten sine egne faglige og personlige mål.

Innhold / Oppgaver

1. Lederansvar og veiledning i samhandling med medarbeidere og barnegrupper.
 - a) Gjennomføring av en planlagt veiledningssekvens med en medarbeider
 - b) Lederansvar for minst ett personal-, avdelings- eller foreldremøtene som avholdes i praksisperioden
2. To uker lederansvar med vekt på innholdet fra fordypningsenheten/linjeprofilen
3. Observasjon av barns lek, aktivitet, samspill, språk, motorikk osv., med utgangspunkt i barnehagens metoder, som grunnlag for en rapport om ett enkeltbarn
4. Aktiv deltakelse og lederansvar i møter med foreldre/foresatte.
Deltakelse/gjennomføring av en foreldresamtale
5. Muntlig og skriftlig refleksjon over egen atferd og handlinger med utgangspunkt i eget grunnsyn.
6. Muntlig og skriftlig refleksjon over historiske, kulturelle og politiske fenomener knyttet til barnehagen som samfunnsinstitusjon
7. I fellesskap med praksislærer skal studenten utvikle faglige og personlige mål ut fra studentens egne forutsetninger, behov, tidligere erfaringer og praksisvurderinger

Praksisrapport

Praksisrapporten skal, med utgangspunkt i generelle, faglige og personlige mål, inneholde dokumentasjon, refleksjon og en kort vurdering av hele praksisperioden med vekt på egen læringsprosess. Observasjoner, notater, referater, etc som vurderes som relevant for rapportens innhold, skal legges ved som dokumentasjon
Arbeidskrav eller oppgaver som skal inngå i mappebidrag i ulike fag defineres i den enkelte fagplan.

Grunnskolepraksis

Mål

Studenten skal

- Få innsikt i barnas behov og forutsetninger i overgangen fra barnehage til skole/SFO
- Kunne vurdere Få innsikt i behovet for samarbeid mellom barnehage og skole/SFO
- Få kjennskap til pedagogisk arbeid i skolens 1. trinn og læreplan

Innhold / Oppgaver

- Observasjon og deltagelse i pedagogisk arbeid i 1. klassesetrinn og skolefridtsordningen med fokus på barns lek og læring
- Refleksjon over betydningen av et godt samarbeid mellom barnehage og skole / SFO
- Refleksjon og vurdering av barnets møte med skolens arbeidsmåter og faglige innhold (GLSM)

Organisering og omfang

Praksisen foregår på 1.trinn. Studentene inndeles i grupper på 4-6 studenter. Studentene har 30 timers tilstedeværelse på praksisskolen per uke. Studenten skal tilbringe noe av tiden på SFO. I tillegg kommer 2 timer til veiledning med praksislærer

Møte mellom praksislærer og student før praksis

Studentene tar selv kontakt med praksislærer og avtaler et møte i skolen i god tid før grunnskolepraksis starter. I møtet avklares mål og innhold for praksis, og hvilke timer studenten skal være på SFO. Kontakt med SFO gjøres via praksislærer. Studentene får relevant skriftlig informasjon fra skolen

Rapport

Hver studentgruppe skriver en rapport fra skolepraksisen

Rapporten skal, med utgangspunkt i mål, inneholde dokumentasjon, refleksjon og en kort vurdering av perioden. Observasjoner, notater, referater, etc som vurderes som relevant for rapportens innhold, skal legges ved som dokumentasjon

Praksisrapporten skal leveres til praksislærer og pedagogikkklærer innen 5 virkedager

Praksislærer sender sine kommentarer til pedagogikkklærer innen 4 virkedager. Rapporten skal ikke inneholde navn på barn, lærer eller skole, men på praksisgruppe og studentens pedagogikkklærer ved Dronning Mauds Minne høgskole

Rapporten er et arbeidskrav som høgskolen skal endelig godkjenne. Pedagogikkklærer har ansvar for alle rapportene. Faglærer godkjenner sitt fagområde. Ved ikke godkjent faglig innhold følges samme rutiner som for arbeidskrav

Taushetsplikt og anonymisering

Studentene underskriver taushetsplikt i grunnskolepraksis [Taushetsplikt \(.pdf\)](#)

Organisering av praksisopplæringen

Veiledet pedagogisk praksis har et omfang på 20 uker, fordelt på alle 3 studieår. Inntil to av disse ukene kan legges til grunnskolens 1. klasse. I tillegg til den veiledede praksis som høgsolen organiserer, oppfordres studentene til å bruke referansebarnehagen(e) til basisgruppen (se del 3) flittig gjennom hele studiet.

Praksisperiodene er fordelt slik utover i studiet (med forbehold om endringer):

1. studieår: 60 studiepoeng		
Tema 1	Barndom	2 uker veiledet pedagogisk praksis
Tema 2	Barns utvikling	3 uker veiledet pedagogisk praksis
Tema 3	Naturen som lærings- og opplevelsesarena	
2. studieår: 60 studiepoeng		
Tema 4	Kultur og danning	2 uker grunnskolepraksis
Tema 5	Kommunikasjon, organisasjon og ledelse	7 uker veiledet pedagogisk praksis
3. studieår: 60 studiepoeng		
Tema 6	Lokalkultur, nærmiljø og identitet	6 uker veiledet pedagogisk praksis
Tema 7	Forskningsmetodikk og yrkesetikk (med bacheloroppgave)	
Totalt		20 uker veiledet pedagogisk praksis

I 2. studieår er det muligheter for å gjennomføre studieopphold i utlandet.

Praksisomfang

Praksistiden for studenter er 6 timer pr. dag, inklusiv pause. I tillegg kommer foreldre-, personal- og avdelingsmøter som avholdes i praksisperioden og 2 timer veiledning pr. uke. I barnehager som ikke har pause følger studenten barnehagen. Studenten skal ikke ha lengre dag enn 7,5 time. Studenten skal i hovedsak følge praksislæreres vakter.

Fravær

Fravær meldes til praksislærer, som fører protokoll over studentens fravær. Ved fravær over 3 dager leveres legeattest til praksislærer, som videresendes leder for praksis, og det gis melding til høgskolen ved praksisveileder. Dersom samlet fravær er over 30 % i en praksisperiode blir praksisperioden ikke godkjent. Dersom samlet fravær i en praksisperiode er mellom 20 % og 30 % må studenten ta opp igjen deler av pedagogisk praksis dette vurderes av leder for praksis, praksisveileder og praksislærer.

Fridager, ferie og permisjonsbestemmelser

Studenten følger barnehagen, ikke høgskolen når det gjelder fridager og ferier, bortsett fra jule- og påskeferier.

Praksislærer kan gi permisjon inntil 1 time pr. dag til amming, men praksistiden er 6 timer i barnehagen pr. dag også for studenter som ammer.

Fravær som skyldes at studenter har tillitsverv ved høgskolen, medregnes ikke, men studenten må levere en oversikt over slikt fravær til praksislærer.

Studiedager

1. studieår: 1 studiedag
2. studieår: 2 studiedager
3. studieår: 2 studiedager

Tidspunkt velges av student i forhold til skrivebehov og arbeidsmengde.

Møter og veiledning

Veiledning med praksisveileder før praksis

Praksisveileder gjennomfører førveiledning med alle studenter før praksis starter.

Gjennom førveiledning veiledes studenten til å reflektere over og formulere sitt pedagogiske grunnsyn, personlige og faglige mål og eventuelt andre veiledningsgrunnlag. Studenten forbereder seg til denne veiledningen med å skrive et veiledningsgrunnlag, knyttet til praksiskontrakten.

I tillegg til de generelle målene for hver periode, bør de personlige og faglige målene i 2. og 3. studieår ta utgangspunkt i studentens og praksislærers vurderinger fra forrige praksisperiode.

Møte mellom studenter, lærere og praksislærere før praksis

Første møte som forberedelse til praksis skjer på høgsolen hvor lærere, praksislærere og studenter møtes. Alle grupper bidrar med informasjon. Klasse teamet er ansvarlig for møtet.

Møte mellom praksislærer og studenter i praksisbarnehagen

Andre møte mellom praksislærer og student foregår i praksisbarnehagen. Under møtet fortsettes utformingen av praksiskontrakten. Praksislærer er ansvarlig for møtet.

Veiledning i barnehagen

Studenten skal ha 2 timer veiledning pr. uke. Deler av avsatt tid til veiledning skal brukes til førveiledning. Når praksislærer har to studenter samtidig skal en veiledningstime være felles, i tillegg skal hver student ha en ekstra veiledningstime. Veiledningsgrunnlag leveres praksislærer i forkant av avtalt veiledning.

Praksisveileder i barnehagen

Sammen med student forbereder praksislærer veiledning med praksisveileder i barnehagen. Både praksislærer og student skal delta på og ha ansvar for møtet. Innholdet på møtet skal være knyttet opp mot studentens praksisoppgaver og deltakelse i hverdagen. Student melder saker til møtet til praksisveileder minst to virkedager før det skal finne sted.

Faglærer i barnehagen

Sammen med student forbereder praksislærer møte med faglærer i barnehagen. Innholdet på møtet skal omhandle spørsmål som er knyttet til det aktuelle faget. Student melder saker til faglærer minst to virkedager før besøket i barnehagen.

Praksisseminar

I 1. klasse og 2. klasse gjennomføres et praksisseminar på høgskolen i løpet av praksisperioden.

Praksislærere kan inviteres til å delta. Klasse teamet er ansvarlig for møtet.

Møte mellom studenter, lærere og praksislærer etter praksis

Etter endt praksis avholdes et møte for etterarbeid og refleksjon over praksis med studenter, praksislærere, faglærere og praksisveileder.

Veiledning etter praksis med praksisveileder

1. studieår: Individuelle samtaler med studentene etter praksis
2. studieår: Gruppevise samtaler med studentene etter praksis
3. studieår: Individuelle samtaler med studentene etter praksis

Praksiskontrakt

Praksiskontrakten er en skriftlig avtale mellom praksislærer og student, som skal brukes aktivt i praksisperioden.

Praksiskontrakten påbegynnes før praksis og skrives ferdig av studenten i samarbeid med praksislærer i løpet av den første uken i praksis. I 1. og 2. studieår sender studenten en kopi til praksisveileder som en orientering før veiledningen med praksisveileder i barnehagen.

[Praksiskontrakt \(.pdf\)](#)

Praksisrapport

Studenten skriver med utgangspunkt i mål for praksis en praksisrapport.

Grunnlaget for rapporten er et utvalg fra den skriftlige dokumentasjonen for hele praksisperioden (observasjoner, loggbøker, referater, planer og vurderinger).

Rapporten skal følge de retningslinjer for skriftlig arbeid som presenteres på DMMH sin hjemmeside på nettet

Studenten leverer praksisrapporten til praksislærer 5 virkedager etter endt praksis.

Praksislærer leser og kommenterer praksisrapporten som del av grunnlaget for praksislærers sluttvurdering.

Vurdering i praksisperioden

Vurdering er en løpende prosess gjennom hele studiet. Praksislærer vurderer yrkesatferd, teoretisk innsikt og handlingskompetanse i praksis. Denne vurderingen er en del av en omfattende veiledningsprosess, der både student og praksislærer bidrar.

Skriftlig prosedyre der det er tvil om praksisperioden kan godkjennes

Dersom det i løpet av praksisperioden oppstår tvil om studenten når de målene som er satt, og det er fare for at studenten ikke får praksisperioden godkjent, har praksislærer plikt til å gi melding om dette til praksisveileder ved høyskolen snarest. Praksisveileder bistår praksislærer i vurderingen, og praksislærer gir studenten skriftlig melding (se vedlegg).

I samarbeid med praksisveileder iverksetter praksislærer forsterket veiledning slik at studenten får anledning til å forbedre innsatsen. Ved ikke bestått praksis har studenten etter gjeldende reglement anledning til å ta praksisperioden opp igjen en (1) gang til.

Forskrift til Rammeplan for førskolelærerutdanning

(<http://www.lovddata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20051213-1448.html>)

Forskrift om studentopptak, eksamen og vurdering av praksis ved DMMH § 37. Prosedyre ved sluttvurderingsprosessen

<http://www.dmmh.no/regler>

Midtveisvurdering

Midtveis i praksisperioden gir praksislærer studenten en muntlig vurdering. Den skriftlige dokumentasjonen som er bakgrunn for vurderingen arkiveres i barnehagen

Sluttvurdering fra praksislærer

Praksislærer lager en skriftlig sluttvurdering ut fra "Retningslinjer for veiledning og vurdering".

Sluttvurderingen tar utgangspunkt i studentenes måloppnåelse, og skal gjenspeile studentens nivå og utvikling. Dette må også sees i forhold til krav om et yrkesmessig forsvarlig nivå. Sluttvurderingen munner ut i et vurderingsforslag om bestått/ikke bestått praksis.

Prosedyre ved sluttvurderingsprosessen

Vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått må fastsettes på grunnlag av kvalifisert, faglig skjønn. Praksislærer har hovedansvar for vurderingen, og gjøres på bakgrunn av en helhetsvurdering av studentens praksis.

Praksislærer gjennomgår sin sluttvurdering med vurderingsforslag med studenten, og sender det til praksisveileder senest 15 virkedager etter siste praksisdag/ avsluttet praksis (se vedlegg).

Praksisveileder leser praksislærers sluttvurdering og vurderer om det er samsvar mellom innholdet i sluttvurderingen og den foreslåtte karakteren. Karakteren vurderes også i forhold til det inntrykket praksisveileder har fått av kvaliteten på studentens arbeid i løpet av praksisperioden.

Ved sammenfallende vurderinger, blir praksislærers vurderingsforslag stående. Ved tvil om praksisperioden kan godkjennes, vises det til pkt. 8.6
Praksisveileder informerer den enkelte student om det endelige vurderingsuttrykket for praksisperioden.

Retningslinjer for veiledning, vurdering og skriving av sluttvurdering

1. studieår

Følgende skal vurderes:

I forhold til måloppnåelse:

- Studentens refleksjon over eget samspill med barn
- Studentens forståelse for barnas perspektiv og kompetanse
- Studentens synliggjøring av barnehagens arbeid med fagområdene
- Studentens innsikt og forståelse for mål, innhold og metode i hverdagsituasjonene
- Studentens evne til samarbeid med personalet ved enkeltsituasjoner og ved lederdager
- Studentens refleksjon over eget pedagogisk grunnsyn
- Studentens evne til refleksjon og bruk av faglitteratur, muntlig og skriftlig

Felles mål for alle 3 studieår

- Studentens evne til kontakt og samspill med barn
- Studentens forberedelse til praksis (jfr. praksiskontrakt)
- Studentens møte med utfordringer
- Studentens ansvar for egen læring
- Studentens evne til selvutvikling og utprøving av egen praksisteori
- Studentens evne til utprøving av egne ideer og kreativ problemløsning
- Studentens ansvarlighet i forhold til fremmøte, avtaler, arbeidsoppgaver og samarbeid

Sluttvurderingen skal også inneholde en oppsummering av studentens ressurser og utfordringer. Dette føres på eget skjema, skjema for uttalelse av studentens praksis. Dette finnes på <http://www.dmmh.no/praksisskjema>

► [Uttalelse om studentens praksis \(.pdf\)](#)

2. Studieår

Følgende skal vurderes:

I forhold til måloppnåelse:

- Studentens evne til å ta hensyn til og benytte seg av barnas og personalets forutsetninger og kompetanse, samt muligheter i det fysiske miljøet
- Studentens evne til å utvikle et fundament for pedagogisk lederskap
- Studentens evne til selvstendighet og initiativ sammen med barn og voksne
- Studentens evne til selvinnsett mht ressurser og utfordringer hos seg selv
- Studentens evne til å planlegge, gjennomføre og vurdere sitt 3 - ukers tverrfaglige prosjekt
- Studentens evne og interesse til å sette seg inn i styrers ansvarsområde og arbeidsoppgaver
- Studentens evne til innsikt i samarbeidet med barnas foreldre/foresatte?
- Studentens refleksjon og utvikling i forhold til eget pedagogisk grunnsyn

Studentens evne til refleksjon og bruk av faglitteratur, muntlig og skriftlig

Felles mål for alle 3 studieår

Studentens evne til kontakt og samspill med barn
Studentens forberedelse til praksis (jfr. praksiskontrakt)
Studentens møte med utfordringer
Studentens ansvar for egen læring
Studentens evne til selvvrdering og utprøving av egen praksisteori
Studentens evne til utprøving av egne ideer og kreativ problemløsning
Studentens ansvarlighet i forhold til fremmøte, avtaler, arbeidsoppgaver og samarbeid

Sluttvurderingen skal også inneholde en oppsummering av studentens ressurser og utfordringer. Dette føres på eget skjema, skjema for uttalelse av studentens praksis. Dette finnes på <http://www.dmmh.no/praksisskjema>

► [Uttalelse om studentens praksis \(.pdf\)](#)

3. studieår

Følgende skal vurderes:

I forhold til måloppnåelse:

Studentens evne til å vise en utvidet erfaring med ledelse av barn og medarbeidere
Studentens evne til å planlegge, gjennomføre og vurdere et opplegg knyttet til fordypningsenheten/linjeprofilen
Studentens samarbeid med barnas foreldre/foresatte
Studentens synliggjøring av sin yrkesidentitet
Studentens evne til å se barnehagen i ett større samfunnsmessig sammenheng
Studentens evne til å sette egne personlige mål
Studentens evne til refleksjon og bruk av faglitteratur, muntlig og skriftlig

Felles mål for alle 3 studieår

Studentens evne til kontakt og samspill med barn
Studentens forberedelse til praksis (jfr. praksiskontrakt)?
Studentens møte med utfordringer
Studentens ansvar for egen læring
Studentens evne til selvvrdering og utprøving av egen praksisteori
Studentens evne til utprøving av egne ideer og kreativ problemløsning
Studentens ansvarlighet i forhold til fremmøte, avtaler, arbeidsoppgaver og samarbeid

Sluttvurderingen skal også inneholde en oppsummering av studentens ressurser og utfordringer. Dette føres på eget skjema, skjema for uttalelse av studentens praksis. Dette finnes på <http://www.dmmh.no/praksisskjema>

► [Uttalelse om studentens praksis \(.pdf\)](#)

Drøftingsforum

I tilfeller der det er tvil om studenten har bestått praksis kan en be om et drøftingsmøte. Dette gjelder også ved tvil om godkjenning av rapport. Når rapporten vurderes til ikke å kunne godkjennes (av praksislærer eller praksisveileder), får studenten 5 virkedager til å forbedre den.

Drøftingsforum består av studentens praksislærer og praksisveileder. Både praksislærer og praksisveileder kan ta initiativ til drøftingsforum. Drøftingsforum avsluttes med at praksislærer setter endelig vurderingsuttrykk

Beslutningsmøte

I de tilfellene hvor praksislærer finner å måtte gi vurderingsuttrykket ikke bestått, vil praksislærer og praksisveileder bli innkalt til møte med dekan og leder for praksis. Praksislærers og praksisveileders vurdering av studentens faglige og personlige innsats i praksisperioden er utgangspunkt for drøftingene på møtet. Det er høgskolen ved dekan som tar den formelle og endelige avgjørelsen om bestått/ikke bestått på bakgrunn av nevnte møte. Studenten vil deretter motta skriftlig melding fra høgskolen om utfallet.

Kriterier for å vurdere praksis til ikke bestått

Reglement for praksisopplæringen i grunnutdanningen ved DMMH
§ 7 og § 8

Ved liten eller ingen evne til måloppnåelse og til å tilfredsstille de generelle kravene til praksisperioden, står studenten i fare for å ikke bestå praksis.

Vurdering av skikkethet

Skikkethetsvurdering er en helhetlig vurdering som omfatter alle studenter og innebærer at den i prinsippet er overordnet all annen vurdering. Det vises til fylligere informasjon i siste del av Fagplanen

► Skikkethetsvurdering

Ansvarsforhold

Studentens rolle og ansvar

- Vurdere planlagt og spontant ansvar skriftlig
- Skriftlig arbeid skal leveres etter hvert i praksisperioden
- Vurdere ønske for innholdet i møtet med faglærer og praksisveileder og gi melding om dette
- Vurdere planer fortløpende for evt. for justering/revurdering
- Foreta selvurdering før praksislærer gir sin vurdering
- Fylle ut eget vurderingsskjema før midtveisvurdering
- Levere praksisrapport som vurdering av hele perioden
- Fylle ut eget vurderingsskjema før sluttvurdering
- Gjøre seg kjent med praksislærers sluttvurdering.

Fylle ut vurderingsskjemaet "Studiekvalitet i praksis" på nettet

Praksislærers rolle og ansvar

- Gi uformell og formell veiledning
- Ta kontakt med praksisveileder ved tvil om godkjent praksis
- Gi midtveisvurdering
- Kommentere og vurdere praksisrapport
- Skrive sluttvurdering og ha samtale med studenten ut fra denne
- Ved tvil om sluttrapport kan en få tilgang til vurdering fra tidligere praksis via leder for praksis
- Sende sluttvurderingen i lukket konvolutt til praksisveileder senest 15 arbeidsdager etter avsluttet praksis
- Returnere praksisrapport til student etter avsluttet vurdering

Praksisveileders rolle og ansvar

- Veilede student på barnehagen i løpet av praksisperioden 1. og 2. studieår.
- Ha kontakt med praksislærer før midtveisvurdering 1., 2. og 3. studieår (evt telefonkontakt)
- Delta på midtveisvurdering der studenten står i fare for ikke å få praksisen godkjent og evt. innkalle til drøftingsforum
- Vurdere studentens praksisrapport etter sluttvurdering fra praksislærer
- Påse at vurderingsuttrykket og sluttvurderingen stemmer overens
- Ha samtale med student/grupper av studenter etter praksis (se presisering for hvert studieår)
- Lovere sluttvurderinger til administrasjonen for arkivering
- Gi tilbakemelding om praksislærers arbeid dersom praksislærer ber om det

Faglærers rolle og ansvar

- Møte student i barnehagen i 1. og 2. klasse praksis.
- Være tilgjengelig for veiledning knyttet til prosjekt 2. og 3. studieår.

Vurdering av studiekvalitet i praksis

Studenten fyller ut skjemaet på nett etter avsluttet praksis. Dette gjøres etter at studenten har mottatt sluttvurdering av praksisperioden. Praksislærere gis tilgang til sine egne skjema etter et passord på nett. Det som fremkommer av skjemaet bør være kjent fra tidligere. Navnet på studenten skal stå på skjemaet. Skjemaet arkiveres både i praksisbarnehagen og ved høgskolen, og ansees som et fortrolig dokument.

Skjemaer knyttet til praksis: <http://www.dmmh.no/praksisskjema>.

Aktuelle skjema er:

1. Avtale om makulering av sensitivt materiale
2. Dagsrytme i barnehagen
3. Eksempel på oppsett av lederdag

4. Momentliste ang. styrers/enhetsleders ansvarsområde og arbeidsoppgaver
5. Praksiskontrakt
6. Refusjonskrav/skjema
7. Skjema for studenter som står i fare for ikke å få godkjent praksis
8. Sluttrapport for observasjonsbarnet
9. Søknad om tildeling av praksisplass på særskilt grunnlag
10. Søknad om utsatt praksis
11. Taushetsplikt
12. Uttalelse om studentens praksis

DEL 5: Regler for avsluttende vurdering og skikkethetsvurdering

1. Regler for avsluttende vurdering

Dette reguleres av

- Forskrift om studentopptak, eksamen og vurdering av praksis ved DMMH
- Reglement og retningslinjer for mapper i grunnutdanningen ved DMMH.

Disse dokumentene kan du finne på www.dmmh.no/regler

2. Skikkethetsvurdering av lærerstudenter ved DMMH

Dette reguleres av Kunnskapsdepartementets forskrift av 10.10.2005:

- [Forskrift om skikkethetsvurdering i lærerutdanningene](#)
- [Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning](#)

Se www.lovdata.no.

3. Skikkethetsvurdering/definisjon

Løpende skikkethetsvurdering av alle studenter skal foregå gjennom hele studiet og skal inngå i en helhetsvurdering av studentens faglige og personlige forutsetninger for å kunne fungere som lærer eller som helse- eller sosialpersonell. En student som utgjør en mulig fare for barnehagebarns og elevers eller pasienters, klienters og brukeres liv, fysiske og psykiske helse, rettigheter og sikkerhet, er ikke skikket for yrket.

Hvis det er begrunnet tvil om en student er skikket, skal det foretas en særskilt skikkethetsvurdering. Forvaltningslovens regler om saksbehandling kommer til anvendelse ved særskilt skikkethetsvurdering.

4. Vurderingskriterier for lærerutdanningene

Kriterier ved vurderingen av om en student er skikket i utdanningene som nevnt i § 1 nr. 1 til 5 er:

- a) studenten viser manglende vilje eller evne til omsorg og til å lede læringsprosesser for barn og unge i samsvar med mål og retningslinjer for barnehagens og skolens virksomhet
- b) studenten viser manglende vilje eller evne til å ha oversikt over hva som foregår i en barnegruppe eller klasse og ut fra dette skape et miljø som tar hensyn til barn og unges sikkerhet og deres psykiske og fysiske helse
- c) studenten unnlater å ta ansvar som rollemodell for barn og unge i samsvar med mål og retningslinjer for barnehagens og skolens virksomhet
- d) studenten viser manglende vilje eller evne til å kommunisere og samarbeide med barn, unge og voksne

- e) studenten har problemer av en slik art at han/hun fungerer svært dårlig i forhold til sine omgivelser
- f) studenten viser for liten grad av selvinnsett i forbindelse med oppgaver i lærerstudiet og kommende yrkesrolle
- g) studenten viser manglende vilje eller evne til å endre uakseptabel adferd i samsvar med veiledning

5. Skikkethetsnemnd

Styret selv skal oppnevne en skikkethetsnemnd. Nemnda skal bestå av:

- en faglig leder for avdeling eller fakultet for lærerutdanningen eller helse- eller sosialfagutdanningene, eller tilsvarende funksjon
- en faglig studieleder for lærerutdanningen eller helse- eller sosialfagutdanningene, eller tilsvarende funksjon
- to representanter fra praksisfeltet
- to faglærere
- to studentrepresentanter
- en ekstern representant med juridisk embetseksamen

Medlemmer oppnevnes for tre år av gangen. Studentrepresentantene oppnevnes for ett år. Faglig leder for avdeling eller fakultet eller tilsvarende funksjon, er nemndas leder.

Minst to tredjedeler av nemndas medlemmer skal være til stede ved saksbehandlingen.

6. Institusjonsansvarlig

Styret oppnevner en ansatt ved institusjonen som institusjonsansvarlig for skikkethetsvurderingen. Institusjonsansvarlig kan oppnevnes blant skikkethetsnemndas medlemmer.

7. Tvilmelding

Tvil om en students skikkethet meldes skriftlig til institusjonsansvarlig. Den som leverer tvilmelding, regnes ikke som part i saken.

Tvilmeldinger som er åpenbart ugrunnet skal ikke behandles av institusjonsansvarlig.

8. Behandling hos institusjonsansvarlig

Studenten skal varsles skriftlig om at det foreligger begrunnet tvil om vedkommendes skikkethet. Institusjonsansvarlig skal innkalle studenten til vurderingssamtale, og sørge for at saken blir så godt opplyst som mulig. Studenten skal få tilbud om utvidet oppfølging og veiledning med mindre det er åpenbart at slik oppfølging ikke er egnet til å hjelpe studenten. Praksisperioder kan utsettes til etter at utvidet veiledning er avsluttet.

Fra vurderingssamtalen skal det lages skriftlig referat, som inneholder en beskrivelse av saksforholdet og eventuelle planer for utvidet oppfølging og veiledning av studenten.

Hvis utvidet oppfølging og veiledning ikke medfører den nødvendige endring og utvikling hos studenten, skal institusjonsansvarlig fremme saken for skikkethetsnemnda.

9. Behandling i skikkethetsnemnda

Saker som fremmes for skikkethetsnemnda skal følges av all skriftlig dokumentasjon i saken. Nemnda skal utrede saken ytterligere dersom det er nødvendig.

Studenten skal varsles i god tid om tidspunktet for møtet, og gjøres kjent med sakens opplysninger. Studenten skal ha mulighet til å legge frem sine synspunkter for nemnda før møtet.

Nemnda lager en innstilling til styret eller institusjonens klagenemnd med en vurdering av hvorvidt studenten er skikket eller ikke, hvorvidt studenten bør utestenges helt eller delvis fra den aktuelle utdanningen, samt lengden på utestengingsperioden og eventuelle vilkår for at studenten skal få gjenoppta utdanningen. Uenighet i nemnda skal begrunnes og fremgå i innstillingen.

10. Behandling i styret/institusjonens klagenemnd

På bakgrunn av skikkethetsnemndas innstilling fatter styret selv eller institusjonens klagenemnd vedtak om at en student ikke er skikket etter reglene i lov om universiteter og høyskoler § 4-10 tredje ledd og fjerde ledd. Det skal ikke utstedes vitnemål for den aktuelle utdanningen til en student som er funnet ikke-skikket.

Hvis en student som er funnet ikke-skikket skal utestenges fra utdanningen, skal det fattes særskilt vedtak om dette. Studenten kan utestenges fra utdanningen i inntil 3 år. Ved kortere utestenging kan styret eller institusjonens klagenemnd stille vilkår som må være oppfylt før utdanningen gjenopptas.

Vedtaket om utestenging skal opplyse studenten om at han/hun ikke kan søke eller ta imot plass ved tilsvarende utdanninger ved institusjoner under lov om universiteter og høyskoler i utestengingsperioden, og at han/hun må søke nytt opptak dersom utdanningen skal gjenopptas etter utestengingsperioden.